

SJÓMANNADAGSBLAÐ GRINDAVÍKUR 1991

EFNISYFIRLIT

Sími: 68027
Útgerð Fiskvinnsla

Sandvik GK-325
Hafbjörg ÁR-16
Ólafur Gamalielsson
Hermann Ólafsson
Gestur Ólafsson

Sendum sjómönum, fiskvinnslufólki og öðrum Grindvikingum hamingju- og heillaóskir á sjómannadaginn

STAKKAVÍK H/F
BAKKALÁG 153

Telefax: 68780
Útgerð sími: 68107

Háberg GK-299
Sunnuberg GK-199

Forstjóri: Pétur Antonsson
Framkvæmdastjóri:
Jón Pétursson

SIGLUBERG HF

Sendum sjómönum, fiskvinnslufólki og öðrum Grindvikingum hamingju- og heillaóskir á sjómannadaginn

Hugleiðing á sjómannadegi séra Jóna Kristín Þorvaldsdóttir	6-7	Frá Grindvikingum Frásögð Bjarna Sæmundssonar af „hrakningunum“ 1916	35-38
Sjómannadagurinn 1990 Sævar Gunnarsson skrifar	9-10	Þeir lento í „hrakningunum“ Samantekt Ólafs Rúnars Þorvarðarsonar á formönum og lendingarstöðum	39-40
Heiðurskarlar Sjómannadagsins 1990 og 1970	11-12	Guðbjartur Ólafsson	41-42
Minnismerkið um séra Odd V. Gíslason Svavar Árnason skrifar	13-15	Sjómannavísá frá Selatöngum	43
Sæbjargargoðinn Kvæði eftir Kristinn Reyrr	17	Árni frá Teigi – minning	43
Frá afhjúpun minnisvarðans um Odd V. Gíslason	18	Grímseyjarlaxinn Heimsókn í Veiðimálastofnun og sagt frá stærsta laxi sem veiðst hefur við Ísland Hinrik Bergsson tók saman	47-49
Vann allra mann mest að bjargráðum sjómannna Ávarp Gunnars Tómassonar við afhjúpun minnisvarðans um Odd V. Gíslason	19-21	Kveðja frá SVG Önundur Haraldsson skrifar	51-52
Sextiu ár frá sögufrægu strandi Frásögð Guðsteins Einarssonar fyrrv. hreppstjóra af strandi og björgun áhafnarinnar á Cap Fagnet árið 1931	23-25	Vertíðarspjall Sverrir Vilbergsson skrifar	53-55
Góð gjöf til SVG	27	Um borð i frystitogara Hermann P. Waldorff segir frá lífinu um borð i Hrafni Sveinbjarnarsyni	58-59
Grindvikingar á slóðum Rauða-ljóts Viðtal Jóhönnu Hinriksdóttur við Sigurpál Einarsson netagerðarmann í Ástrallu	29-31	Sjóslys og drukknanir sjómannna í starfi	62-63

Sjómannadagsblað Grindavíkur 1991.
3. árgangur – 2. júní 1991

ÚTGEFANDI:
Sjómannadagsráð Grindavíkur; Valur Guðmundsson form. Önundur Haraldsson, Gísli Sveinsson, Páll Jóhannesson, Þór Pálsson, Gunnar Sigurðsson, Eiríkur Dagbjartsson.

RITNEFND:
Pétur Vilbergsson og Hinrik Bergsson

ÁBYRGDARMADUR:
Sævar Gunnarsson

UMBROT OG PRENTUN:
Steinmark

FORSÍDUMYND:
Hinrik Bergsson

Verð í lausasölu kr. 400

FRÁ YKKUR

TIL OKKAR

SAMAN LEGGJUM VIÐ
GRUNN AÐ LÍFSGÆÐUNUM

Við óskum sjómönum
til hamingju með daginn!

Íslenskar sjávarafurðir hf.

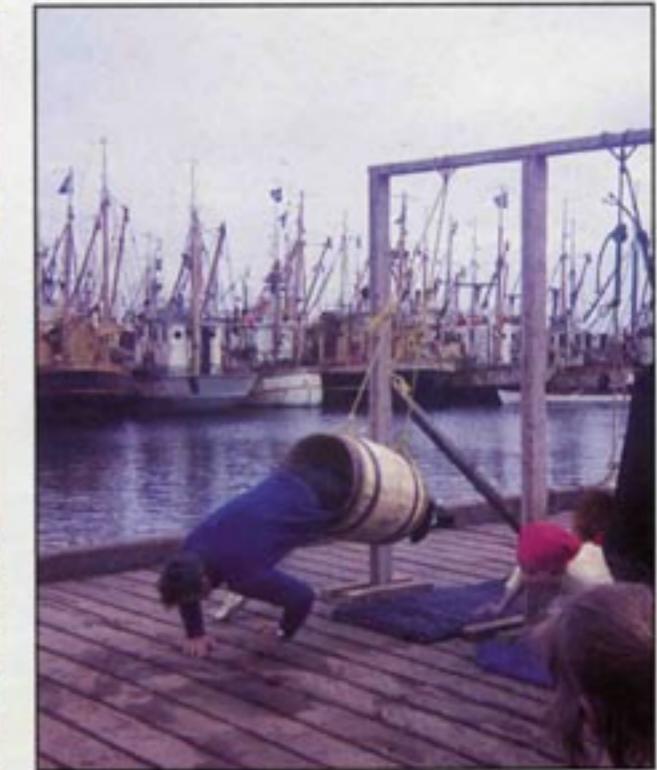
KIRKJUSANDI, LAUGALÆK 2A, 105 REYKJAVÍK, SÍMI 698200

*Um leið og við þökkum samstarfið sendum við sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum Grindvíkingum heilla og
hamingjuóskir á sjómannadaginn.*

Sjómanna- og Vélstjórafélag Grindavíkur og Sjómannadagsráð

Sjómannadagurinn fyrir 20 árum. Ljósmynd: H.B.

Hugleiðing á sjómannaadegi

„Sjómenn! Sinnið bjargráðum í Drottins nafni, hætturnar vofayfir. Tryggðarfáninn er á lofti. Holskeflan fellur. Bjargráðaneftnd, neytid bjargráða, biðjið, leitið, laðið sjómenn til þess að hafa varuð á lifi sín, að minnast Guðs og angistar ástvinanna, konu, barna og vina, að minnast skyldunnar við Guð, sjálfan sig og náungann“.

Bannig ritar sr. Oddur V. Gíslason í formálsordum 1. tbl. mánaðarritsins „Sæbjargar“.

Sr. Oddur var prestur á Stað í Grindavíkurstakalli frá 1878-1894. Hann var sem kunnugt er, einn af frumherjum slysavarna hér á landi. Sérstaklega léti hann sig varda allt það sem baett gat aðbúnað og óryggi sjómanna. Elstu núlifandi sjómenn þessa byggðarlags munu tímanna tvenna í sjósókn héðan. Aðstaður þeirra til sjós framan af ævinni hafa verið svipadar þeim sem sr. Oddur þekkti og vildi bæta. Eflaust hafa sumir elstu menn notið bjargráða hans. Um bord i þeirra bátum hafa ef til vill verið bárfusleygur, ylir og kjölfestupoki. Allt voru þetta tæki sem stuðluðu að betra óryggi sefara.

En menn voru þá sem nú seinir til að gleypa við nýjungum og því liðu jafnvel áratugir frá því sr. Oddur kom fram með sínar nýstárlegu hugmyndir og þangað til menn tóku mark á þeim. Og enn er það svo að við tókum með haegd á móti nýjum bjargráðum. Eða eru flotgallar. Markúsarnet og Björgvinsbelti í hverjum bát hér? Það er vonandi að hvort fley okkar hafi allan nauðsynlegan björgunarþunað.

Altaristaflan sem Einar Jónsson hreppstjóri í Gardhúsum gaf Grindavíkirkjju 1912. Málun af Ásgrími Jónssyni, ágætt listaverk og táknað fyrir sjávarplássíð Grindavík. Þegar náverandi kirkja var byggð var gerð Mosaikverk eftir verki Asgrims Jónssonar sem samtök fishwerkenda í Grindavík gáfu.

Hvernig sem því er háttar, þá hefur sem betur fer orðið hröð framþróun í skipakostum, hafnarmálum og óðrum aðbúnaði sjómanna. Þetta sjá þeir gleggst sem muna aðra tíð.

Hversu langt aftur sem við förum í sögu sjómannastéttarinnar íslensku þá er einn þáttur henni samofinn, það er trúðræknin. Það er aldagómul hefð að tileinka sjómönnum einn sunnudag kirkjuársins.

Síðan 1938 er sjómanna-dagurinn haldinn í byrjun sumars. Síðustuáratugina hefur verið boríð meira í þennan dag og inn í hann flettað það gamni og alvöru.

Í gegnum glensið sem í fljótu bragði virðist einkenna daginn, - skynjum við samt líf sjómannsins, - erfiði starfsins, - fjarvistir hans frá fjölskyldu og vinum, - og oft tvísýna baráttu í stormi og stórsjó. Flestir sjómenn sem þetta lesa þekkja sjálfsgagt tilfinningu lærisveinanna sem staddir voru á úfnum sjó og óttuðust að ná ekki landi. Sennilega þekkja þeir einnig viðbrögðin við ógninni og hafajafnvel ákallað Jesú líft og um getur í guðspjalli sjómannadagsins, „Herra, hirðir þú eigi um að við förumst?“ (Matt. 8:23)

Það er vel við hæfi að myndmál þessaguðspjalltexta skuli blasavíð sjómönnum í hvert sinn er þeir ganga inn í Grindavíkirkju. Þar eru þeir minntir á, að ef Drottinn er með í för út á hafið, þá er allur ótti óparfjur. Bjargráð Drottins ná út yfir dauða og vota gróf. Hann stýrir í höfn á lífsins landi, hvernig svo sem lendingin horfir við okkar mannlegu augum.

Í Biblíunni er mikil um líkingarmál og frásögur tengdum sjómennskunni. Enda voru fyrstu

mennirmir sem Jesús valdi til fylgdar við sig margir úr sjómannastétt. Kristin trú er því samofin lífi og starfi sjómanna og fjölskyldna þeirra frá fyrstu tímum. Ekkert er edlilegra en helgihald tilheyri sjómannaadegi, þar sem beðið er um vernd Guðs yfir öllum þeim sem um höfin sigla.

Kristnum söfnuði ergjarnan líkt við skip semstatt er á rúmsjó, - sjórinn táknað þáveröldina sem við lífum í. Hina stormasömu og óvægu veröld. En öllu er óhætt á þessu fleygi, því við stjórnvölinn er sá sem kyrrir vind og sjó.

Hafnsögumaður nokkur kom um bord í stórt skip. Skipstjórin spurði hann: „þekkir þú öll sker og gryningar á siglingaleiðinni?“

„Nei, það geri ég nú ekki“, svaraði hafnsögumaðurinn.

„Hvers vegna kallar þú þig þá hafnsögumann?“ spurði Brautgöðir á raunarstund.

„Jú, sjáðu til, skipstjóri, ég veit hvar gryningar eru ekki og þar eiga við að sigla“. Skipstjórin var þogull smástund. Hann sagði síðan: „Ágrett. Það er einmitt það sem við þurfum að vita“. (Kristnar hugvekjur - fyrra bindi)

Við þurfum fyrst og fremst að rata réttu siglingaleiðina sem liggur án brimboða á áfangastað. Þessi siglingarleið er alltaf fier med Jesú Kristi. Hann er leiðin. Sá sem stýrir farinu, gegnum óldur og brim heilu heim í höfn.

Í þéttri þoku rákust tvö skip á úti á miðju Atlantshafi. Þetta voru stórr farþegaskip á leið milli Evrópu og Ameríku. Þau löskuðust svo mikil, að óstöðvandi leki kom að þeim og töku þegar að sökkva. Annað skipið hóf þegar sendingar á stöðugt neyðarkalli: „Tvö skip í háska stödd! Komið og hjálpið!“ Í fjörtán klukkustundir samfleyyt hét loftseyktamaðurinn áfram þessu neyðarkalli, en að því er virtist árangurslaust. Augljóst var, að hin sökkvandi skip myndu ekki haldast öllu lengur ofan sjávar.

En þá létti þokunni skyndilega. Og hvað sáu þeir, sem að skipunum voru? Umhverfis slysstaðinn lágu til skip, tilbúin til að hjálpa. Þau hófðu breytt stefnu sinni, er neyðarkallid barst til þeirra. Hjálpin hafði verið á leiðinni, en hinar

sökkvandi skipshafnir sáu það ekki, fyrir en þokunni létti.“ (Kristnar hugvekjur - fyrra bindi)

Við sjáum ekki alltaf þá hjálp sem Guð veitir. Fyrirheit Ritningaránnar segja okkur að þessi hjálp sé vis, jafnt í lífi sem dauða. En fyrst og fremst vill Guð líf okkur til handa. Það sýnir upprisan best. Hann hefur gefið okkur hugvit til að hlúa betur að lífinu og gera fyrirbyggjandi ráðstafanir til að sporna gegn því sem grandar og eyðir. Sem samverkamenn Hans ber okkur skylda til að vera vel vakandi, nota öll bjargráð sem til eru og efla slysavarnir sem frekast er.

„Lifi sjómannsins er hætt, allur aðbúnaður hans þarf að vera góður, bæði á sjó og landi, en hvort tveggja er býsna ábótavant“. (VI. bindi Brautgöðir á raunarstund).

Það er heil óld síðan þetta var ritad af eldmóð og umhyggju fyrir baettum kjörum sjómanna. Og vissulega er fáu saman að líkja þá og nú í öllum aðbúnaði. Samt eru aðvörunarordur sr. Odds enn í gildi. Alltaf má bæta búnað og gera hann öruggari. Ýmsu er enn ábótavant.

Hætturnar leymast við að oldum Áegis og margir sem ekki ná heim.

Það er ekki langt síðan Íslendingar fóru að reisa minnisvarda um þá sem farist hafa á sjó. Slík minnismerki eru þakklætisvottur og virðing þjóðarinnar fyrir þeim sem misst hafa lífið við fórmüst starf i þágu hennar.

Á sjómannaadegi minnumst við þeirra sem láttist hafa við stórf síðan á sjó. Við hugsum einnig til fjölskyldna þeirra, biðjum um styrk og blessun þeim til handa.

Í hugum á sjómannaadegi hin gömlu aðvörunarordi í upphafi þessarar hugleiðingar. Okkur rennur blöðið til skyldunnar gagnvart þeim sem látnir eru gagnvart sjómannastéttinni í dag og arftökum hennar. Verum vakandi og várkar því sérhvert líf er dýrmaett.

„Jesús er innanbordað“ er yfirskrift helgihaldsins í dag. Kirkjuskipið okkar hefur margar skýrskotanir til böðskaparins. Söfnumst þangað á degi sjómanna. Felum þá og fjölskyldur þeirra í hendur Hans sem stillir vind og sjó.

Guðveri með ykkur grindvískir sjómenn, Drottinn blessti heimili ykkar og ástvini.

Gledilegan sjómannadag!

Altaristaflan úr Stadarkirkju sem lengi hefur hangið í anddyr Þjóðminjasafns Íslands. Altaristofunni var ráðstafað til kirkjunnar frá Laugarneskirkju hinni fornu, sem arfstekin var 1794. Gefendur voru þeir Bjarni Pálsson (landlaeknir) og Eggert Ólafsson (Visislögmanns). Höfundur hina merku Landshátt og Ferðabókar sem við þá er kennið.

INNKAUPADEILD L.I.U. hefur á boðstólum
veiðarfæri til allra hefðbundinna veiða, svo sem:

Togveiða – Netaveiða Línuveiða – Nótaveiða

Innkaupadeildin veitir meðlimum sínum
aðstoð við markaðssetningu á ferskum
fiski í gánum í Englandi, Þýskalandi og
Frakklandi.

LANDSSAMBAND ÍSLENZKRA ÚTVEGSMANNA
HAFNARHÓLVI VIÐ TRYGGVAGÖTU · PO BOX 883 · REYKJAVÍK · SÍMI 91 - 29500 · 17028 · PÓSTFAX 91 - 18056

INNKAUPADEILD VÖRUAFGREIDSLU v/AUSTURBUGT

136

10

Sjómannadagurinn 1990

Sævar
Gunnarsson,
skrifar

Hátiðarhöld sjómannadagsins
hófst með hefðbundnum hætti
með skemmtisiglingu kl. 16.00 á
laugardaginn, í mjög góðu veðri.

Um kvöldið kl. 20.00 hófst
kappróður. Þar sem margir stórir
bátar voru í höfninni var röid frá
kvíabryggju út að ósmerki, af því
urðu nokkur vandræði þar sem
erfitt var að stöðva endamerkin, og
urðu tímaverðir að taka mið af
fostum merkjum í landi, sem ollu
nokkrum misskilningi en ádur
hafði brautin verið mæld mjög
nákvæmlega.

Tvær kennasveitir réru, þar
sigrði sveit Þorbjarnar hf. sveit
Fiskaness hf. og munadi aðeins
17/100 úr sek.

Af landsveitum karla sigrði
Þorbjörn hf. þriðja árið í röð. Sex
skipshafnir réru. Sveit Grindvikings
GK 606 náði bestum tíma, í öðru
seti varð Kópur GK 175 og munadi
aðeins 42/100 úr sek. á þeim.

Kl. 10.00 á sjómannadags-
morgun var safnast saman við
sjómannastofuna, þaðan var gengið
í skrúdgöngu að minnisvarda
látinna sjómannna við Mánagötu,
lagður var blómsveigur að
minnisvardanum, og
sóknarpresturinn séra Órn Bárður
Jónsson minntist látinna félaga og
flutt var þær. Þaðan var gengið til
kirkju og hlýtt á messu.

Kl. 13.00 var safnast saman í
kirkjugardinum á Stað þar sem
afhjúpar Þorbjarnar hf. var minnisvardi um
týnda menn. Svavar Ármason flutti
raðu og rakti sorgaratburði þá er

Kennasveit Þorbjarnar hf.

Karlasevit Þorbjarnar hf.

Róðrasveit Grindvikings G.K. 606.

Sigurður Þorleifsson G.K. 10 glöggt má sjá mannfjöldan um bord.

Fra afþjúpun minnisvæðans um týnda menn í Staðarkirkjugardí á sjómannadeginum sl. ár.

hent hófdu við sjóinn, og aðdragand þess að minnisvardinn var reistur. Þar kom fram að bæjarstjórn skipaði á árinu 1989 því menn í undirbúningsnefnd, sem vinna skildi að því að reisa minnisvara um týnda menn. Þeir voru Eðvarð Júliusson forseti bæjarstjórnar, Svavar Árnason form., sóknarnefndar og Sævar Gunnarsson form. S.V.G. Þeir fengu síðan til liðs við sig séra Órn Bárð Jónsson. Haldnir voru nokkrir fundir m.a. um staðsetningu og gerð minnisvæðans. Í framhaldi af því var haft samband við steinsmiðju S. Helgasonar í Kópavogi, sem síðan hannaði, smíðaði og setti upp minnisvæðan.

Séra Órn Bárður Jónsson blessaði minnisvæðann og flutt var þen, kirkjukór Grindavíkurkirkju söng.

Þorvaldur Ragnarsson afhjúpadi minnisvæðann með aðstoð móður sinnar Sigriðar Sigurðardóttur.

Samtök sjómanna og útgerðarmanna gáfu minnisvæðann.

Í framhaldi af því eða um kl. 14.00 var safnast saman við hús Þorbjarnar hf. Formaður sjómannadagsráðs Björn Gunnarsson setti hátiðina og kynnti dagskrá. Rædumenn dagsins voru, Birgir Smári Karlsson skipstjóri á Hrungnir GK 50 fyrir hönd sjómanna og Pétur Pálsson Visi hf. fyrir hönd útgerðarmanna.

Sævar Gunnarsson heiðraði aldraða sjómenn. Síðan voru veitt verðlaun fyrir kappröðurinn og farið í ýmsa leiki svo sem boðhlaup, koddaslag og bátadrátt.

Kl. 16.30 fór fram vígsla Öldrunarheimilis Grindavíkur, var því gefið nafnið Viðihlið við hátiðlega athófn og fyrsta íbúðin afhent.

Á íþróttavellinum fór fram árviss leikur milli skipstjórnarmanna og vélstjóra þar sem þeir fyrreñndu fóru með sigur af hólmi eftir vitaspurnukeppni. Ólver Skúlason lýsti leiknum eins og honum er einum lagið, þar með lauk útihátiðarhöldum sjómannadagsins 1990.

Um kvöldið var stigin dans í Festi fram eftir nötta.

Talið frá vinstrum: Guðmundur Karlsson, Sigurður Þórðarson og Sævar Gunnarsson form. S.V.G.

Mund Gunnar Vilbergsson

Heiðurskarlar

Sjómannadagsins 10. júní 1990

Sævar Gunnarsson formaður S.V.G. annaðist heiðrunina og flutti eftirfarandi æviágrip sjómannanna sem heiðraðir voru.

Sigurður Þórðarson, vélstjóri

Sigurður Þórðarson vélstjóri er fæddur 8. maí 1921 í Ólafsvík.

Hann hóf sjómannsku þegar hann var kornungur drengur, þá á árabátt.

En hin raunverulega sjómannska hófst um fermingu þegar hann fór á m/b Viking sem var 10 lesta bátur undir stjórn Halldórs heitins Jónssonar frá Ólafsvík. Þar var Sigurður til ársins 1942.

Hann réri í tvö ár með Gardari heitnum Guðmundssyni frá Hrafnelksstöðum á Mumma og á sama bát með Jóhanni Guðbrandssyni í 5-6 ár.

Arið 1967 var Sigurður á Árseli Sigurðssyni með

hinum kunna aflamanni Sæmundi Sigurðssyni og varð það til þess að hann flutti til Grindavíkur, en með Sæmundi var hann í 5 ár.

Á Þorköltu GK 97 með Pétri Guðjónssyni var hann um tíma og síðan í nokkur ár í eigin útgerð, og átti og rak bát sem hét Sæfinnur.

Þegar útgerðarþættinum lauk réðst hann til starfa á skipum Þorbjarnar hf.

Hann var á Hrafni Sveinbjarnasyni III GK 11 og síðan á Hrafni Sveinbjarnarsyni II GK 10, allan tímann hjá Ásgeiri Magnússyni skipstjóra. Þegar hann haetti þar, þá lauk hann 50 ára sjómannsferli og má hann munna tímana tvenna.

Sjómanna- og vélstjórafélag Grindavíkur vill þakka Sigurði giftudrjúg stórf á löngum sjómannsferli með því að seina hann heiðursmerki sjómanns.

Lifðu heill

Guðmundur Karlsson, skipstjóri

Guðmundur Karlsson skipstjóri er fæddur 10. október 1919 hér í Grindavík, nánar tiltekið á „Steinum“. Hann hefur alla tíð verið kenndur við Karlsskála hér í bæ.

Guðmundur hóf sina sjómennsku barn að aldri með föður sínunum og trúlega hefur það verið býsna kalsamt atlæti fyrir ungan dreng.

Guðmundur fór ungar að heiman til að sjá um sig sjálfur. Hann hóf formennsku aðeins 19 ára að aldri, þá nordur á Skagaströnd, og var með ýmsa báta þar, þar á meðal skip frá eigin útgerð sem hétu Vonin og Vonin II. En fyrsti báturinn sem hann tók að sér sem skipstjóri hét Valur.

Guðmundur var fyrsti skipstjóri Þórkótlustadáútgerðarinnar, hann byrjaði með fyrstu

Þórkótluna, síðan sótti hann bát til Danmerkur sem hét Porgeir.

Um tíma var Guðmundur skipstjóri hjá Jóni Gíslasyni í Hafnarfirði, en sá var með mikla útgerð á sínun snærum og hafði marga Grindvikinga í vinnu á sínun skipum. Hann fór þó aftur til Þórkótlustadáumanna, þá á Þorbjörn og Þorbjörn II.

Hann gerði út um tíma, þór GK og var að sjálfsögðu skipstjóri þar.

Guðmundur hefur verið sjómaður í rúm 50 ár og segist þakka máttarvöldum fyrir þá verndarhendi sem bau hafa haldið yfir honum og mónum hans, þrátt fyrir harða sókn.

Síðustu 10-12 árin hefur hann verið hleðslumaður hjá SÍF.

Sjómanna- og vélstjórafélag Grindavíkur vill þakka Guðmundi heilladrjúg stórf á löngum sjómannferli með því að sáma hann heiðursmerki sjómanna

Lifðu heill

Á sjómannadaginn 1970 heildraði sjómannadagsráð Grindavíkur í fyrsta sinn aldrada sjómenn en þeir voru: Hjalti Þórðhannesson Gimli og Águst Sigurðsson Hraunteigi. Frá þeim tíma hafa 57 menn verið heildraðir. Þar er vel við hafi að smá saman verði myndir af þessum heidrunum birtar í Sjómannadagsbládi Grindavíkur.

Fra vinstrí: Hjalti Þórðhannesson Gimli, Águst Sigurðsson Hraunteigi.

Minnismerkið um séra Odd V. Gíslason

Svavar Árnason

Forsaga þess og framkvæmd

Það var á aðalsafnaðarfundi í Grindavíkursókn, sem haldinn var í Safnaðarheimilnu 25. maí 1989, að samþykktar tillaga frá formanni sóknarnefndar um að heimila sóknarnefnd að hafa frumkvædi að því að kanna möguleika til þess að reisa séra Oddi V. Gíslasyni minnismerki í Staðarkirkjugardí, og heiðra þannig minningu þessa mikilhæfa baráttu og hugsjónamanns. Þar með var fyrsta skrefið stigið. Það næsta var að ná sambandi við nánustu ettingja og var þá leitað til Odds Ólafssonar, leknis á Reykjalundi, en hann er döttursonur séra Odds, og leita ális hans um þessa hugmynd, og jafnframt bedinn að lata systkini sín, Ævu og Ketil vita um þessa ráðagerð. Oddur læknir tók þessari hugmynd strax opnum huga og lýsti því þegar yfir að fjólskylda sín mundi styðja við framkvæmdina.

Þegar hér var komið hafði þegar verið rætt við Gest Þorgrímsson, myndhöggvara frá Laugarnesi um að móta mynd af sér Oddi og var að fallist að hann yrði til þess kvaddur að gera myndina í gif, sem síðar yrði steypit í brons.

Einsþótti það ekki óveiðeigandi að gefa Slysavarnarfélagi Íslands kost að vera adili að málun vegna þess hve nátengt nafn séra Odds er slysavörnum og aðdraganda að stofnun Slysavarnarfélags Íslands. Í því sambandi var leitað til fyrrum forseta félagsins, Gunnars Fríðrikssonar, og hann bedinn um að reifa málid við ráðamenn félagsins. Gunnar tók þessari málaleitan fúslega og taldi sjálfsagt og edlilegt að félagið gerðist þáttakandi í gerð minnismerkisins og fékk málid strax jákvædar

Sr. Oddur V. Gíslason á yngri árum

undirtektir. Einnig þótti sjálfsagt og edlilegt að gefa Kirkjuvogssókn í Höfnum kost að adild með hlutfallslegri þátttöku í kostnaði á móti Grindavíkursókn miðað við fólkssjölda í sóknunum og var það auðsótt mál.

Þegar samstæða lá fyrir um framgagn málins hófst listamáðurinn handa af fullum krafti við mótu stytturnar. Þegar frá leid komst Gestur Þorgrímsson að þeiri niðurstöðu að betur feri að því að staekka myndina að mun þegar þess væri gætt, að stytturni

Svavar Árnason
skrifar:

væri ætlaður staður úti, og myndi hún því sóma sér miklu betur en brjóstmynd, sem upphaflega var samið um. Þegar hér var málum komið var sóknarnefnd ásamt sóknarpresti stefnt til fundar við Gest Þorgrímsson á vinnustofu hans í Hafnarfirði til að taka ákvörðun í málinu. Menn voru sammála um að listamáðurinn hafði lagt til, þó að það hlyti að breyta áætluðum kostnaði til nokkurrar hækjunar. Vard því ekki af niðurskurði verksins og ákveðið að ljúka því til sendingar í brons-steypu í Noregi og tók Gestur að sér að sjá um þá hlíd málins.

S. Helgason h/f, steinsmiðja í Kópavogi vann og áletraði stópul, sem ber minnismerkið uppi. Þannig eru það sóknirnar í Grindavík og Höfnum, sem standa sameiginlega að þessu verki með stuðningi frá ettingjum séra Odds og Slysavarnarfélagi Íslands.

Um það leyti, sem gerð minnismerkisins stóð sem hæst veiktist Oddur Ólafsson, leknir og andaðist ádur enn því væri lokið, en ekkjunni var kunnugt um þátt Odds í málinu og stóð hún og börnin hennar fullkomlega við gefin fyrirheit um stuðning.

Það kom svo í hlut forseta og varaforseta Slysavarnarfélags Íslands, þeirra Ólryggi Hálfdámarsonar og Gunnars Tómassonar að fullnaðja gefnum fyrirheitum um stuðning við málid. Skal þeim hér með fieraðar bestu þakkar svo og öllum þeim, sem lögðu lið til þess að draumurinn rættist um að hefja minninguna um séra Odd V.

Listamáðurinn Gestur Þorgrímsson og Ragnheiður Jóhannesdóttir sem afhjúpaði styttnu af séra Oddi V. Gíslasyni.
Ijóum.: Helga Þitursd.

Gíslason til þess virðingarsætis, sem honum ber í sôgunni.

Það var svo laugardaginn 22. september 1990, að efnt var til úthátiðar í Staðarkirkjugardí. Þar fór fram helgiathófn af því tilefni að nû skyldi afhjúpa styttu af séra Oddi Vigfusi Gíslasyni, sem þjónaði Grindavík og Höfnum frá 1878 - 1897 og bjó að Stað. Athófnin hófst með því að kirkjukórinn undir stjórn organistans Sigurðla Geirssonar og með aðstöð blásara, söng sálminn „Upp þúsund ára þjóð“ eftir séra Matthias Jochumsson við lag Jóhanns Ó. Haraldssonar. Þar næst flutti nýkjörinn sóknarprestur í Grindavíkurprestakalli, frú Jóna Kristín Þorvaldsdóttir, henni. Þá söng kórinn sjómannasálminn Liknargjafinn þjáðra þjóða eftir Jón Magnússon. Þá flutti æðsti maður þjóðkirkjunnar, biskupinn yfir Islandi, hr. Ólafur Skúlason, ræðu til heiðurs þessum útvalda kirkjunnar þjóni, en ekkja Odds læknis Ólafssonar frú Ragnheiður Jóhannesdóttir afhjúpaði styttnu.

Vedur var bjart og sólrikt þennan fagra haustdag, en svalt því að kalt blés af nordlaegri átt.

Þá lauk helgistundið með því að kirkjukórinn söng þjóðsönginn: „Ó, Guð vors lands“.

Á meðan athófnin fór fram stóðu félagar úr björgunarsveitunum í Grindavík og Höfnum heiðursvörd við styttnu i einkennisbúningum sínum. En Grindavík á meira að þakka séra Oddi V. Gíslasyni en leiðbeiningar um slysavarnir á sjó. Hann fann upp bárfleyginn og kenndi mönnum að nota hann. Hann hvatti til þess að í sjóferðum hefðu menn með sér lýsisbrúsa í bátnum til að lægja brimolduna. Hann var auk alls þessa forystumaður í menningarmálum og bardist fyrir því að í Grindavík yrði stofnað til barnafræðslu, svo að með sanni má segja að Oddur V. Gíslason sé fadír barnafræðslunnar í Grindavík. Værí því nægileg ástæða til að sêma hann nafnbótinni fadír barnafræðslunnar og fyrsti heiðursborgari Grindvikinga.

Það er því fróðlegt að segja frá þeiri baráttu, með því að birta hér útdrátt úr skýrslu hans frá 3. maí 1889, en þar segir svo um barnakennslustofnun í Grindavík 1888-1889:

„Barnafræðlan í Grindavík hefur að undanförnu eins og menntun og menning yfir höfuð verið mjög á eftir tímanum, og ekki hægt að koma á skóla fyrir börn, þar þeir sem mest megnudu

eigi vildu styðja að því. Loks tókst mér á vetrarvertið 1887 að fá nokkra þændur til að gefa hlut af skipi í eitt skipti og sjómenn, einkum utanþreppsmenn, studdu mikil, með því að gefa nokkra fiska hver. Pannig söfnudust saman ca 100 krónur sem lagt var til grundvallar fyrir kennslustofnun þessari. Við baettist aftur í fyrra 100 krónur af Thorkeliisjóði og var þannig ráðist í að, byrja kennslu í fyrra haust 1888. En til þess að hafa von um góðan árangur, eftir kringumstæðum og ástandi íbúa hér og fáfræði og agaleysi barnanna, var fyrsta skilyrðið að fá æfðan duglegan og reglusaman kennara.

Að ráði séra Jens Pálssonar á Útskálum og kennara þar Ögmundar Sigurðssonar réði ég til kennara Realstudent Þórey Guðmundsson, sem árið aður hafði verið kennari í Garði og reyndist hann eins og þeir ætluðu hinn hæfasti. Var hann ráðinn frá 1. okt 1888 til 1. febr. 1889 fyrir ákvedið kaup kr. 120,00 auk fædis og húsnaðis.

Til tryggingar vitnisburðum og álti um framför, fékk ég séra Brynjólf Gunnarsson í Kirkjuvogi til að vera pröfdomandi ásamt mér. Kennsla og pröf fór fram eins

og skýrt er frá í skýrslu kennarans, Þórey Guðmundssonar og með vitnisburðarskirteini af 28. febr. þ. ár. Eins og kennarinn hafði sýnt sérlega alud, áhuga og idni við kennsluna, eins kom það og fram við pröfið að börmunum hafði farið fram og nokkur tekið sérlegum framförum og hefur kennslan í þetta fyrsta skipti borð meiri ávoxt heldur en búist vard við sem ég þakka eingöngu hæfileikum og áhuga og lagi kennarans, því við margt var að striða“.

Hér þarf margt að þakka. Fyrstan skal nefna til listamanninn Gestur Þorgrímsson myndhögvara, sem skóp minnismerkið af innslei og andagift. Eins var það ánaegjulegt og þakklátt að æðsti maður þjóðkirkjunnar, biskupinn yfir Íslandi, herra Ólafur Skúlason, skyldi finna sér stund í annri daganna tilað koma til Grindavíkur og taka þátt í helgi stundinni í Staðarkirkjugardí og flytja þar hátiðarrædu til heiðurs við minningu eins ágætasta kirkjunnar þjóns séra Odds V. Gíslasonar á Stað. Einnig berað þakka næveru nýkjörins sóknarprests í prestakallinu, frú Jónu Kristínu Þorvaldsdóttur fyrir veitta aðstöð. En síðast en ekki síst ber að þakka kirkjukór Grindavíkur ásamt organista og kórstjóra, Sigurðla Geirssyni, sem fékk til liðs við sig 4 blásara og gaf með því stundinni sérstakan blæ og hátiðlegt yfirbragð.

Að lokinni athófn í Staðarkirkjugardí bauð bæjarstjórn Grindavíkur öllum þáttakendum til kaffisamsæti Festi. Þar ávarpaði bæjarstjórin Jón Gunnar Stefánsson, samkomuna og bauð gestivelkomna. Þar fluttivaraforseti Slysavarnarfélags Íslands, Gunnar Tómasson, ítarlegt erindi um ævi og stórf séra Odds.

Aðrir sem tóku til mál voru Ólafur Oddsson leknir, sem flutti þakkar frá ættingjum fyrir hátiðlega og ánaegjulega stund í Staðarkirkjugardí og biskupinn þakkaði fyrir dýrlegan dag og ánaegjulega ræktarsemi safnaðanna við minningu þessa einstæða kirkjunnar þjóns sem séra Oddur var.

Það var ekki síst fyrir tilstuðlan sjómannna að séra Oddi tókst að koma á skóla fyrir börn í Grindavík haustið 1888

Ad lokum skal svo bæjarstjórn Grindavíkur þakkað kærlega fyrir rausnarlegt kaffisamsæti, sem lauk með því að allir sungu einum rómi: „Ísland ógrum skorið“. Er þess

ad vænta að margur hafi eftir dýrlegan dag haldið til síns heima með þá vitund í hjarta að í dag hafi Grindavík eignast sinn fyrsta heiðursborgara.

Svavar Árnason

Vélsmiðja Þorsteins

Seljabót - Sími 68540

Erum komnir á hafnarsvæði í rúmgott húsnæði!

**Öll hefðbundin vélsmiðjuvinna og viðgerðir.
Höfum mjög gott úrvat af háþrystivörum
(Slöngur, fittings, rör, einstefnulokar og ventlar)**

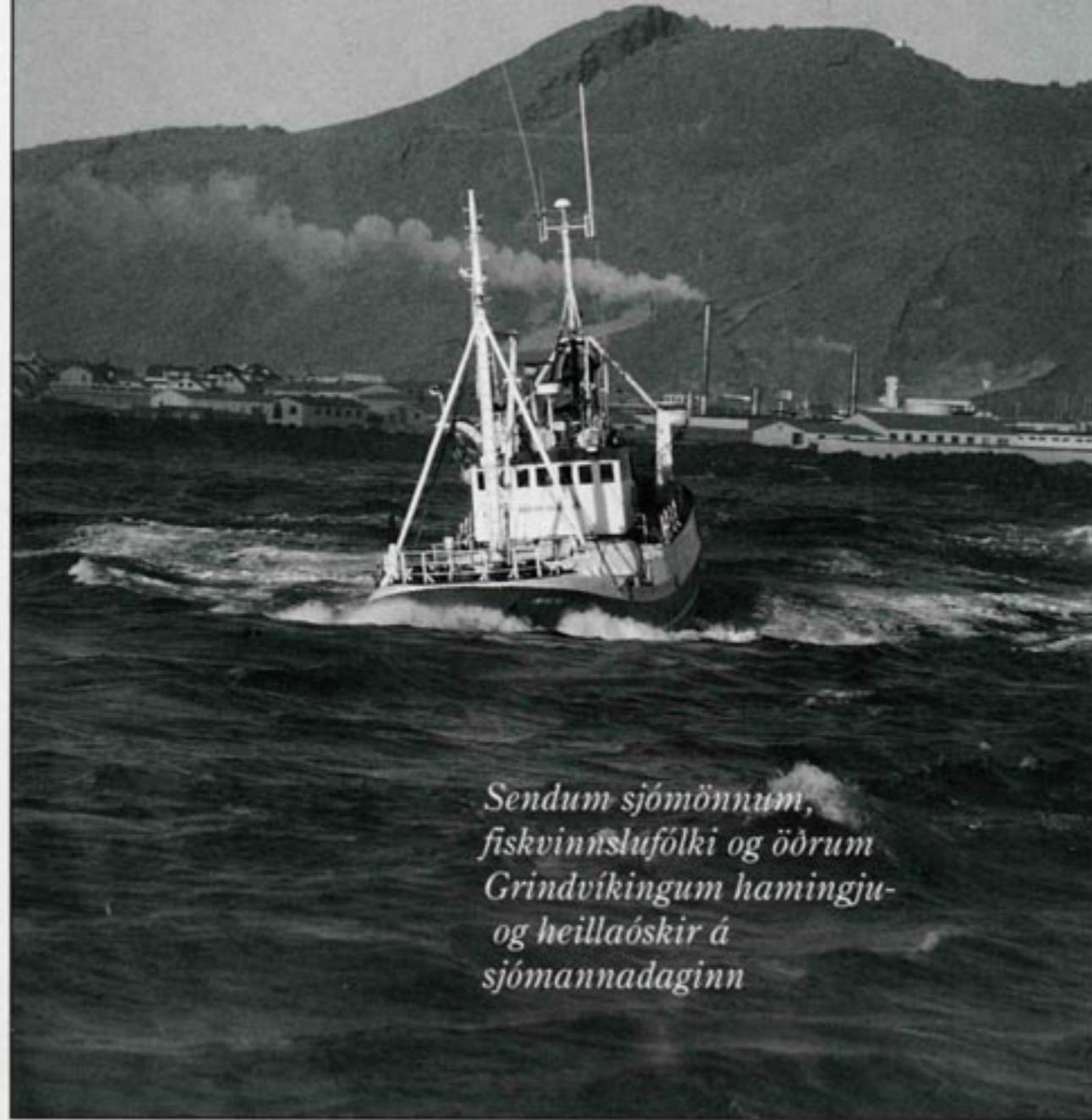
Hafðu samband - hér færðu góða þjónustu

SPARISJÓÐURINN Í KEFLAVÍK

GRINDAVÍKURÚTIBÚ

Víkurbraut 62, 240 Grindavík,
Sími 92-68733, Fax 92-68507

Grindvíkingar róið á heimamið verslið
við ykkar eigin Sparisjóð

*Sendum sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á
sjómannadaginn*

Afgreiðslutími:
Mánudaga- föstudaga
kl. 9.15 - 12.15
12.45 - 16.00

SÆBJARGARGOÐINN

Ort um séra Oddur Vigfús Gíslason sóknarprest í Grindavík
1879-1894. Frumherja íslenskra slysavarna

Hér bar hann niður á jadar
brimöldu og hrauns
í fallhlif forlaga.

Og hugsónamadur sté
með hempu ad vegabréfi
í hlað
sálnahirdirinn
sæbjargargoðinn
séra Oddur á Stad.

Lærður hafði hann stadið
við lifrarkagga og braðslu
gosenlönd gist
og numið sér brúði í fang
af Nesjum suður
hvað frægf varð um Frón.
En bænir hins snauða
brákaða og sjúka
blessuðu um ár þau hjón.

Skinnklaeddur skynjáði prestur
skaparans anda
og forsýja hvað nánast
við fleytuna í Stadarsvör.
Og kraup honum hljóður
í kapellu hjartans
taladi við hann í sjóferðabæn
á tungu sem báðir skildu
og tók hann með sér í röður.

Hann gekk ekki á sjónum
ad gefa rædurum trúna
á upprisu holdsins
og englaflug
en svam kringum skipið.
Og sundkappans tök
færðu hásetum sönnum
á fágæta íþrótt og björgun
úr feigðarvök.

Mássahertíð. Verði
kr. 1,00 ársprápið.
Borgið fyrir 4. juli.

SÆBJÖRG.

Eyyalda, eyði næst
á meðan skrifug til vili
áði fyrir 4. septembur.

1. ár. April 1892. Nr. 4.

Umrigd hingað kyna yður, og komin til með þeyrið þá skal yður sá illa. Þessi L.V. 2.

Drottinn erum fer yðr vínim. Útfærðarinn Guðr Jónasson. Drottinn er yðr hinnan miklu vínim.
Vilurkennið all Drottins að Guðr; hanur lefur skapali sín og tjor erum han, hanur lík, og en hjið
hann hagið er. Gangið inn með hanum andhyri með þakkargjörð, þakkis honum og vegusinn
hanu waf. Þálm. XXIX, 121, 2-4.

Drottinn mun blesa sitt fólk með friði! Þálm. XXIX, 11.

Fötgangandi hann för
um kring til ad kenna
á kjölfestupoka og bárufleyg
med sjómenn ad lærisveinum.
Hver bátstapafregn
brýndi hrópandans raust
ad hasta á holskeflufylking
helgráa fyrir járnunum
svo náð yrði í naust.

En drottinholl altaristafla
drúpti yfir tæmdum
kaleik inni i kór
bægstaddir lutu höfði
og beygdu af
er bjargráðahöndin kvaddi.

Og vonsvikinn madur
væk héðan brott og sigldi
vestur um haf.

Kristinn Rey

Frá afhjúpun
minnisvarðans
sl. haust.
Ljósmynd: Ólafur Rúnar

Minnisvarði um sr. Odd V. Gíslason afhjúpaður

Minnisvarði um Odd V. Gíslason var afhjúpaður í kirkjugarðinum á Stað í Grindavík 22. september 1990. Sr. Oddur var prestur í Grindavík og Höfnum 1878-1894 og var mikill forvígismáður um slysavarnir og fræðslu í þeim efnunum.

Minnisvarðinn er gerður af listamanninum Gesti Þorgrímssyni, steyptur í brons og stendur á áletruðum steini. Hann er reistur að frumkvædi sóknarnefndna Grindavíkur og Hafnaaukættingja sr. Odds og Slysavarnarfélags Íslands.

Ragnheiður Jóhannesdóttir ekkja Odds Ólafssonar læknis að Reykjalandi afhjúpaði styttna af sr. Oddi. Oddur Ólafsson var döttursonur sr. Odds.

Oddur beitti sér fyrir fræðslumálum í Grindavík og var á

undan sinni samtið um nýjungar. Þá stofnadi Oddur bjargráðanefndir um land allt sem voru undanfarar slysavarnadeilda sem voru stofnadar seinna.

Við athöfnina tóku til máls Svavar Árnason, formaður sóknarnefndar, og herra Ólafur Skúlason biskup yfir Íslandi, sem minntust sr. Odds og starfa hans. Eftir athöfnina í Staðarkirkjugardi bauð bæjarstjórm Grindavíkur til kaffisamsætis í félagsheimilinu Festi. Þar rakti Gunnar Tómasson varaforseti Slysavarnafélags Íslands æviferil Odds. Þar kom m.a. fram að hann fór ekki alltaf troðnar slöðir og var örðinn þjóðsagna-persónu í lifandi lífi. Fræg er sagan af Oddi þegar hann rændi brúði sinni Ónnu Vilhjálmsdóttur frá Kirkjuvogi í Höfnum, á gamlárdag árið 1870 til að giftast henni.

Vann allra manna mest að bjargráðum sjómanna

Ávarp Gunnars Tómassonar við afhjúpun minnisvarðans um séra Odd V. Gíslason

Gunnar Tómasson.

Séra Oddur V. Gíslason var fæddur í Reykjavík 8. apríl 1836, eina barn hjónanna Rósú Grimsdóttur frá Espihóli í Eyjafirði og Gísla Jónssonar frá Breiðabólsstað í Vatnsdal. Heimili fjólskyldunnar var í Grjótaþorpi í Reykjavík og var húsið nefnd Rósuhús við Rósustig.

Margt hefur verið ritað um Odd V. Gíslason og margt hefur hann sjálfur ritað. Síðasta rit sem komið hefur út um hann er bókin „Oddur frá Rósuhúsi“, tekin saman og skrifuð af sr. Gunnari Benedikts-syni, rithófundri.

Gripum fyrst niður í bókinni þar sem segir frá því, að Guðmundur á Hjálmarsstöðum lá í 18 vikur í Rósuhúsi, skaðkalinn eftir manndrásþbylinn á Mosfellsheiði 7. mars 1857. Þar var Guðmundur á ferð ásamt 14 öðrum, sem allir voru á leið í verið suður með sjó. Í óvedri þessu urðu sex menn úti.

Í Rósuhúsi fékk Guðmundur alla hugsanlega hjálp og adhlyningu. Þá var Oddur í Lærða skólanum. Kom hann hvern dag að rúmi Guðmundar til að stytta honum stundir með sögum úr skólanum og bæjarlifinu. Sagði Guðmundur frá því síðar, að mikill léttir hefði það verið sér í þrautum sinum og þjáningum að njóta samvistanna við þennan gláða og gáfaða skólapilt.

bess getið að hann missti mann af skipi.

Hann hefur eflaust gert sér grein fyrir því á unga aldrí, að á auðæfum hafssins hlaut efnahagsafkoma landsmanna að byggjast og allar menningarlegar framfarir.

Verðlaun fyrir lýsi

Hann fékkst við margt samhlíða sjómannskunni. Hann reisti Lýsisbraðsluhús í Njarðvík og safnaði lifur um öll Suðurnes. Svo langt komst Oddur í þeiri grein, að árið 1866 hlaut hann heidursopening fyrir gufubrætt þorskalyxi, sem hann sendi á heimssýningu á Ítalíu.

Þá gerði Oddur tilraun með að salta sild árið 1870, og sendi sýnishorn til Danmerkur með aðstoð Jóns Sigurðssonar forseta. Þá gerði hann tilraun til að beita sild.

Ýmsu öðru sinni Oddur. Hann kenndi t.d. ensku í Reykjavík og skrifði bókina „Leiðarvisir í enskri tungu“ árið 1863 og er það með fyrstu kennslubókum í ensku, ef ekki sú fyrsta hér á landi. Þá tók hann að sér að ferðast með útlendinga um landið. Einnig ferðaðist hann þó nokkuð til útlanda, Englands, Frakklands og Danmerkur og naut þá óefad kunningsskapar við útlendinga sem

hann aðstoðaði hér á landi, svo og Jón Sigurðsson í Kaupmannahöfn, sem aðstoðaði hann við mörg hugðarefni hans, en það var gagnkvæmt.

„Brúðarránið“

Á gamlarárvöld 1870 gekk Oddur að eiga Önnu Vilhjálmsdóttur frá Kirkjuvogi í Höfnum, dóttir Vilhjálms Hákonarsonar útvegsbóna og konu hans Þórunnar Brynjólfssdóttur. Þessi gifting átti sér sögulegan aðdraganda og verður í minnum höfð um ókomin ár. Í stuttu máli, settu þau hjón Vilhjálmur og Þórunn sig á móti ráðahagnum. Fór Oddur því suður í Hafnir kvöldið fyrir glamlárdag, hafði Önnu með sér til Njarðvíkur og fór þaðan á báti til Reykjavíkur og er atburður þessi jafnan nefndur „brúðarránið“.

Þess skal getið, að þetta var ráðabruggr þeirra elskendanna, Önnu og Odds, og sættust þau við foreldra Önnu nokkrum mánuðum seinna. En um þennan atburð spunnust margar sögur og varð Oddur þjóðsagnapersóna fyrir þetta og margt fleira þegar í lifanda lífi. Þau Oddur og Anna eignuðust 13 börn, þrjú þeirra döu í bernsku.

Oddur verður prestur í Grindavík

Frá Lundi fara þau Oddur og Anna að Stað í Grindavík á fardögum 1879, Oddur var þá 42 ára gamall. Ekki var búsdinni fyrir að fara. Í sóknarlýsingu séra Geris Bachmanns, sem var prestur að Stað 1835-1850, lýsir hann því hvernig túnin á Stað hafi spillst af sandfoki og sjávargangi svo að þau, sem um aldamótin gátu fóðrað 4 kýr, gæfu nú varla af sér nægilegt fóður fyrir eina. Þá segir hann enga hagbeit á sumardag hvorki fyrir saudfē, kýr né hesta. Æn kosti telur hann vera trjáreka og allgóða fjörubeit.

En 200 árum ádur hafdi Brynjólfur Sveinsson biskup í Skálholti gert þær ráðstafanir, að í stað búpenings lét hann skip fylgja jördinni með þeim ummælum, „að þau virðast þeim stað þénanlegri heldur en lifandi peningur“ og í

stað sauða tók Oddur því við skipastól og útgerðartækjum.

Það var sem hér væri hann kominn til æskustöðva. Hann var kominn í hóp vertíðarformanna í Grindavík. Í þau 15 ár sem hann þjónaði Stað var hann í fremstu röð þeirra er sóttu lífsbjörg sína á sjóinn og þótti afbragð annarra manna.

Slysavarnir og björgunar mál

Frægastur er Oddur fyrir störf sin að slysavarna- og björgunarmálum á og við sjó. Hann létt þau mjög til sín taka Hann gerðist einnig mikill áhugamaður um tryggingamál sjómanna, skiptakjör þeirra, og allan aðbúnað sjómanna yfirleitt.

Mest kvað að Oddi í þessum málum á árunum 1888-1892 eða fyrir um 100 árum. Mikil slysaalda gekk yfir landið vertíðina 86-87. Hún hófst 30. október um haustið, en þá fórst fiskiskip með 7 mönnum skammt undan landi við Skipaskaga. Í nóvember fórust 3 í fiskiróðri frá Ísafjörð og 13 sjómenn frá Reykjavík.

Og nýtt ár létt ekki bíða eftir framhaldinu, 3. janúar vard stórkostlegur skipaskaði á Skagaströnd, þá fórust 5 skip af 7 og með þeim 24 menn. Og áfram dundi ógæfan á þjóðinni, skipskaðar og drukknanir, við Vestmannaeyjar, Eyrarbakka, Bolungarvík, Mjóafjörð, Reykjavík, Faxaflóa, Keflavík og Vatnsleysuströnd. Samtals 21 skip og 90 drukknadir sjómenn.

Þess má geta að árunum 1971-1990 fórust að meðaltali 12 sjómenn á ári. Á þessu sest hversu alvarlegt ástandið var þó ekki sé meira sagt. Séra Oddur hóf nú fyrirlestraferðir og kynnti hugmyndir sínar til bjargráða. Þann 16. janúar 1888 flutti hann í Reykjavík sinn fyrsta fyrirlestur um bjargráð í sjávarháska. Síðan rak hver fyrirlesturinn annan, allt í kringum land næstu árin.

Hjálpartæki á sjó

Það sem séra Oddur lagði mesta áherslu á í fyrirlestrum sínum var að menn hefdu með í róður t.d.

bárufleyg, sem var fleygumyndaður kútur fylltur lýsi og var skammtað úr honum lýsið í sjóinn til að lægja öldugang. Þá lagði hann áherslu á að menn notuðu kjölfestupoka undir sjóballest í staðgrjótballestar. Hann hvatti menn til að nota og læra áttavita og loftvog, þá brýndi hann menn að læra að synda, æfa sig í að bjarga sjálfum sér og öðrum og læra hjálp í viðlögum. Bjargráðaneftir um land allt

þá gekkst séra Oddur fyrir stofnun bjargráðaneftar allt í kringum landið, til að styðja að framkvæmdum þeirra ráða, sem miða að því að frelsa líf manna í sjávarháska, jafnframt að skrifa upp lýsingu af lendingum og siglingaleiðum á hverjum stað. Allar upplýsingar um þessi mál átti svo að senda Oddi, sem hann safnaði saman. Gaf hann út ýmsa bæklinga um þessi mál, svo sem „Lif og lífsvoi sjómanna“ og „Fiskveiðimál“. Þá notaði hann sér óspart góðvild og áhuga áhrifamesta vikublaðsins, Ísafoldar.

Pekktust er útgáfa séra Odds á mánaðarritinu „Sæbjörgu“, sem flutti fréttir af bjargráðaneftunum svo og ýmsan fróðleik um slysavarnir og bjarganir.

Séra Oddur og skipulegar slysavarnir

Ieftirmaelum um séra Odds frá árinu 1911 segir: „Á Íslandi starfaði hann allra manna mest að bjargráðum sjómanna og lagði með því grundvöll undir allt það, sem enn hefur verið unnið í því þá átt þar heima“. Síðan þetta er skrifad eru nú liðin nærrí átta tugir ára. En hver sá, er nú teki að skrifa sögu skipulagðra slysavarna á Íslandi, teldi sjálfsgagt að hefja þá sögu með því að geta starfs Odds og tilnefna hann sem brautryðjanda í þeim málum.

Það er nokkuð erfitt að setja sig inn í hvílíkar aðstæður voru varðandi samgöngur og öll samskipti milli manna á þessum árum. Því nánar sem maður setur sig inn í sögu þess starfs sem séra Oddur vann, því ljósari verður hve það var geysimikið og torunnið og hverjum meðalmanni myndi það ofurefli. Hann var gagntekinn sielu

Fru Anna og sr.
Oddur V. Gíslason
með börnum sínum og tengdasyni.
Talið frá vinstri:
fremst: Ragnheiður, f.
'87, Ágúst f. '89,
Anna f. '91.
Að baki þeim sitja
prestshjónin.
Standandi: Jakobina
f. '80, Rósa f. '74,
Ólafur Ketilsson,
Steinunn kona Ólafs
f. '76, Vilhjálmina f.
'72 Sigridur f. '77 og
Gísli f. '83. Alls áttu
þau sr. Oddur og
Anna 13 börn. Þrijú
dou ung. Vilhjálmur
Kristinn, sem varð
bóni i Höfnum, er
ekki með á myndinni.

Vesturheims sumarið 1894.

Þangað fór hann með alla fjölskylduna, nema tvö barnanna, þau Steinunni og Vilhjálmi. Þau tók Steinunn, systir Önnu í fóstur en hún bjó í Höfnum.

Séra Oddur þjónaði síðan sem prestur í Kanada til ársins 1904, eftir það létt hann af fóstum prestsskap, en stundaði eftir það jöfnum höndum prestsskap og lekningar.

Séra Oddur lést 10. janúar 1911. Frú Anna lifði mann sinn og bjó hjá syni þeirra, Gísli sem búsettur var í Kanada.

Með því að reisa séra Oddi V. Gíslason minnisvarda við hið forna prestsetur Stað í Grindavík, vilja kirkjusóknirnar í Grindavík og Höfnum ásamt Slysavarnarfélagi Íslands og afkomendum séra Odds sýna minningu hans tilhlýdilega virdingu og þakka honum fyrir óeigingjarnt brautryðjendastarf í slysavörnum og fleiri málum, sem til heilla horfdu fyrir Íslendinga alla, fyrir og síðar.

Ad lokum vil ég þakka þeim, sem sáu um gerð minnisvardans og allan undirbúningu að þessari hátiðarstund. Sérstaklega vil ég þakka Svavari Árnasyni fyrir hans mikla framlag.

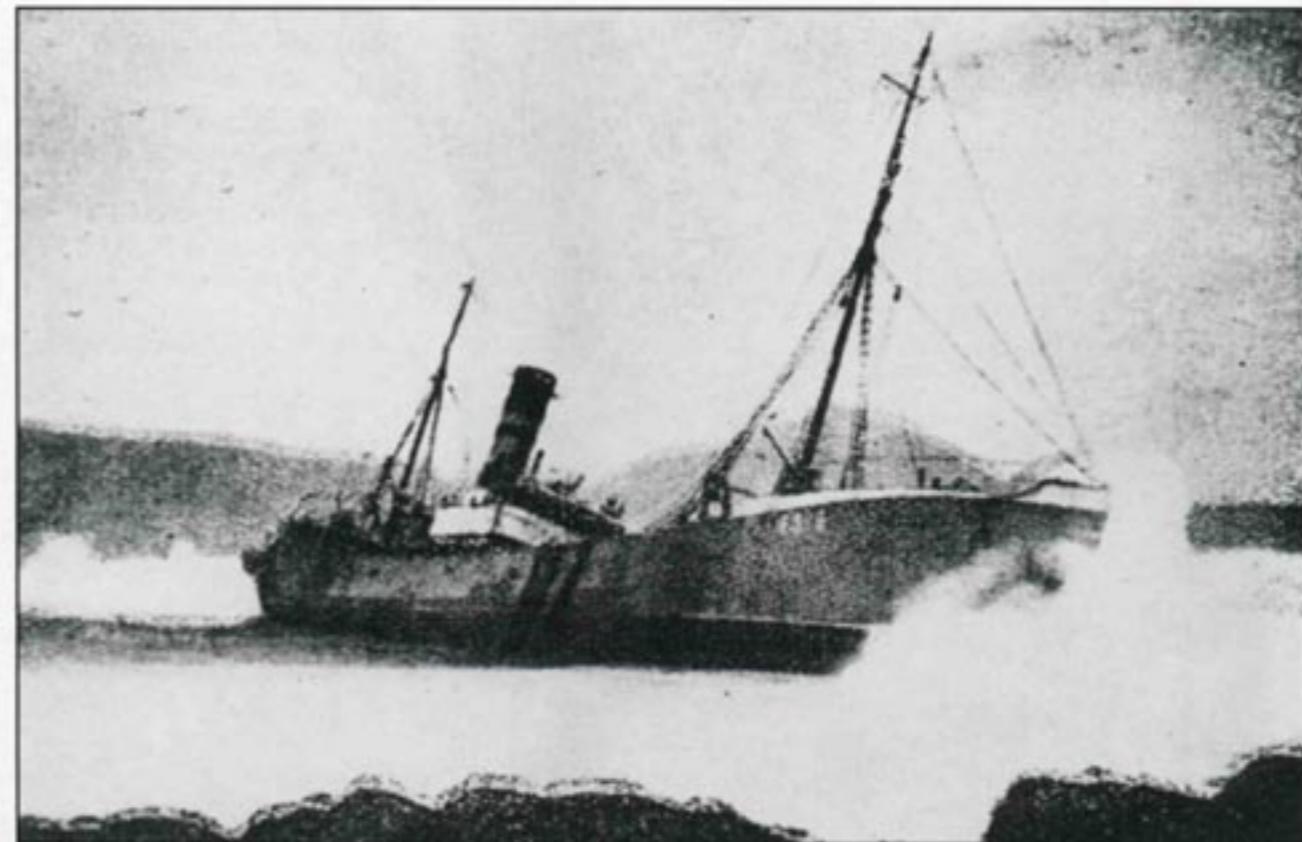
Lyftistöng atvinnulífs

**Landsbanki
Íslands**

Grindavík - sími 68799

*sendir sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum Grindvíkingum
hamingju- og heillaóskir
á sjómannadaginn.*

Afgreiðslutími: Mánudaga - föstudaga kl. 9:15 - 16:00

Aðfararnótt 24. mars 1931, strandaði togarinn Cap Fagnet frá Fécamp í Frakklandi, alllangt frá landi undan beinum Hrauni austan við Grindavík, en barst síðan yfir skerjagardinn og festist skammt frá ströndinni. Björgun skipbrotsmanna-nna 38 gekk ad óskum, en þetta var i fyrsta skipti sem flugusfluglinu-tæki var notað hérlandis.

Sextíu ár frá sögufrægu strandi

„Cap Fagnet“, strandaði sunnan undir Skarfatanganum aðfaranótt 24. mars 1931. Þetta er að mörgu leyi minnisætt strand, því þar voru í fyrsta skipti í allri strandsögu Grindavíkur notuð nýtisku björgunartæki af björgunarsveit, sem búin var að æfa sig svo vel að nota tækin, að hún stóðst prýdilega þá eldkírn, sem hún fékk þarna við að nota þau í alvöru í fyrsta sinni. Þá var það og, að merkilega virtist hittast á, að þessi björgun fór fram þann eftirmennilega 24. mars, sem áður er getið og hefur gengið undir nafninu hrakningadagurinn og einnig það, að bjargað var þarna jafnmögum mónum og Grindvíkingarnir voru, sem kútter Ester bjargaði hinn 24. mars 1916, eða 38 að tölum.

Guðsteinn Einarsson fyrrum hreppstjóri skráði.

S.a. stormur var og nokkurt brim, þegar skipið standaði. Þetta var stórvogari, 6.700 tonn, sem geramátti ráð fyrir, að þyldi eitthvað þarna í fjörunni. Stórstreynt var, flóð um kl. 6 f.h. Nokkru fyrir flóðið var búið að koma sambandi frá landi í skipið. En brimið var það mikil og hreyfing á skipinu, að hægt gekk, fyrst í stað að draga mennina í land. Þegar svo fór að falla út, fór skipið að verða kyrrara og þá fór og að ganga betur með björgunina og fyrir hádegi var allri áhöfninni bjargað, 38 manns. Allir skipbrotsmenn voru fluttir heim að Hrauni, til þeirra braðra Gísla og Magnúsar Haflidasona. Það vildi til að þeir höfðu húsrými nóg. Ekki er ég viss um að allar konur nú í dag kærðu sig um að fylla hús sin af

Skipbrotsmenn affranska togaranum Cap Fagnet, sem bjargað var af björgunar sveit SVFÍ í Grindavík 24. mars 1931. Sá atburður markaði tímamót í björgunarmálum hér á landi.

mönnum sem verið væri að draga upp úr sjó svo úr þeim lækkí stríðum straumum, en Hraunskonurnar, sem þá voru Margrét Jónsdóttir og Katrín Gisladóttir, voru ekki að hugsa um, hvort húsin blotnuðu eða óhreinkuðust, heldur að hjúkra mönnunum, jafnóðum og þeir voru leiddir eða bornir heim. Kvensfólkid var fengið af næstu þeim að hjálpa til og stjórnudu þær hjúkruninni og lögðu sig fram um að hressa þá, sem helst þurftu þess, án allra úrtalna. Það var áberandi með sjómennina af skipi þessu, hvað þeir voru illa búnir; margir í einum nankins-samfesting og engu óðru, enda voru þeir illa á sig komnir vegna kulda. Þeir voru allir háttadríð niður í rúm til að fá þá til að hitna. Síðan voru fengin lánuð nærfót um allt Nórkótlustadahverfi að fera þá í. Hrepptjórin varð svo, sem þá tilkádist, að koma mönnunum fyrir og sjá um kostnað með fót og annað. En vegna þess, að þarna gátu allir þessir menn ekki verið lengi, simaði hrepptjóri til Hjalta Jónssonar, sem þá var hér franskur konsúll, að hann sei um að flytja hópinn til Reykjavíkur.

Hjalti kom sjálfur suður kl. 3-4 um daginn með tvo kassabilu að sekja mennina. En þegar að því kom, að Frakkarnir feru að klæða sig, reyndist ómögulegt að láta þá fara í fót sín aftur. Þau voru haði blaut og meira og minna ótuð í smurningsoli. Hjalti var ekki lengi að ráða fram úr því. Hann sendi

Hjalti Jónsson fór svo með þá frónsku kl. langt gengin 6 um kvöldið. Þá fór og hrepptjórinn frá Hrauni, en varla var hann kominn heim til sín um kvöldið, út í Staðarhverfi, þegar Gísli á Hrauni var kominn á eftir honum að tilkynna, að togarinn væri alveg horfimur; hefði brotnað í spón á flóðinu, svo að ekkert sei eftir af honum, en mikið rekald væri að koma upp í fjöruna. Þegar þetta var, var kominn dagur að kvöldi og ekkert hægt að gera við að bjarga. Það hefir löngum verið viðbrugðið þjófnadi á ströndum, eða svo að það þóttu slöttungs heidvirðir menn, þótt sannast hefði á þá þjófnadur á strandi. Þess vegna var talin nauðsyn að hafa vörð að þeim ströndum, sem hægt var að komast að, til þess að ekki reyndi of mikið á heiðarleika manna. Í þessu tilfelli var Gísli bedinn um að líta eftir strandinu um nöttina.

Morganinn eftir setti hrepptjórið sig símlæiðis í samband við Hjalta Jónsson, um hvað ætti að gera við strandið, bjarga undan sjó eða láta það eiga sig. Ekki gat Hjalti svarað á stundinni, taldi sig þurfa einhvern tíma til að taka ákvörðun; aðeins bað hann um að láta líta eftir, að engu yrði stolid eða skemmt af strandgóssinu.

Engin ákvörðun var komin frá Hjalta næsta morgun, þegar Gísli á Hrauni tilkynnti hrepptjóra, að mikið rekald væri komið upp í fjöruna, þar sem Cap Fagnet strandaði, og að vart hefði orðið við tvær vintunnur, sem ekki hefðu brotnað í lendingunni. Annað var koníakvartel og hafði því strax verið bjargað og sett undir láss. Hitt var rauðvinstunna, en hún hafði farið þannig, að brotinn hafðiverið úr henni botninn og mannfjöldi var sestur að henni við drykkju. Nú þótti ekki til setunnar bodið, og fór hrepptjóri með Gísla þegar á strandstæðin. Þegar þangað kom, gaf á að líta. Tunnunni hafði verið velt hátt upp í kampinn - bjargað undan sjó - og reist þar á annan endann, vegna leka á annarri lögginni. En kampurinn var snarbrattur, þar sem tunnan stóð. Í kringum tunnuna voru svo milli 30 - 40 menn, allir að gæða sér á

rauðvínini. Enginn hafði gefið sér tíma til að fara frá, til að ná í ilát að drekka úr, heldur notað það sem tiltekt var þarna í fjörunni. Þeir heppnari höfðu náð í hinum og aðrar dósir eða fundið flóskur til að drekka úr, og þeir höfðu fundið ilát, sem dálitið töku, gátu veitt sér þann munad að leita eftir þægilegum steinum í kampinum til að sitja á og rabba saman meðan ádrykkjunni stóð. Aðrir höfðu aðr verið óheppnir með ilátin og ekkert fundið nema ódur og kúskeljar eða brotnar kúlur. Þeir gátu vitanlega ekkert farið frá tunnunni, heldur urðu að standa við hana og bera sem örast á, svo eitthvað gengi að taka til sin mjöldinn. Ekki leist hrepptjóra á aðkomuna, óttadist eftirmál um skemmdir á verðmætum og sérstaklega, að öleði yrði svo mikið, að róstur hlytust af. Hann réðst því inn í hópinn að ofan verdu við tunnuna, sagði í gamansömum tón, að rauðvin hefði hann aldrei bragðað,

og spurði viðstadda, hvernig þeim líkadi það. Sjálfsgjöt þótti að gefa honum pláss til að komast að, svo hann gæti bragðað á miðinum. En þegar hann var kominn að tunnunni, setti hann í hana fótinn, svo hún hraut á hlíðina og allt hvoldist úr henni. Það kvað við margraddað org og óp, þegar menn sáu rauðvínid hvølast niður í kampinn. En það sýndi sig þá, að óþarfi hafði verið að meina þeim að þamba rauðvínid vegna áflogahættu. Aðeins einn réðst á hrepptjóran, er hann hafði velt tunnunni, og bróðir árásarmannsins kom þá og tók síðan upp Stein, sló honum í botninn leka, sem upp sneri, svo hann brotnaði úr, og sagði um leið og hann gekk í burtu: „Jú, vist lekur tunnan“, og létt svo ekki sjá sig þar framar. Hann hefir sennilega hugsað svipad og Egill Skallagrimsson fordum, þegar hann vildi komast til Alþingis með gullkistur sínar.

Þegar hér var komið sögu, fékk

Flestir þeirra sem unnu við björgun af Cap Fagnet. Margir þeirra tóku einnig þátt í björgun manna af Skúla fógeta. Nöfn þeirra eru, efsta röð frá vinstrum: Guðlaugur Póðarson, Gísli Hafliðason, Guðm. Erlendsson, Einar Einarsson, Eiríkur Tómasson, Magnús Hafliðason, Geir Þórarinson. Miðróð: Guðm. Guðmundsson, Björn Kjartansson, Póður Magnússon, Guðmann Jónsson, Magnús Póðarson, Július Danielsson, Benedikt Benónýsson. Neðsta röð: Haraldur Haraldsson, Jón Danielsson, Albert Eyjólfsson, Guðmundur Benónýsson, Jón Jónsson Reginbaldur Vilhjálmsson

**Sendum sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á
sjómannadaginn.**

LÝSI
Grandavegi 42
101 Reykjavík
Sími 28777

**Sendum sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á
sjómannadaginn.**

**Sendum sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á
sjómannadaginn.**

**HITAVEITA
SUÐURNESJA**

**Sendum sjómönum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á
sjómannadaginn.**

GÓÐ GJÖF TIL S.V.G.

Talið frá vinstr: Ómundur Haraldsson varaform. S.V.G., Baldur Sigurbaldursson gefandi myndanna og Sævar Gunnarsson form. S.V.G.

Í des sl. hafði Baldur Sigurbaldursson samband við S.V.G. og hvaðst vilja gefa félagini tvar innrammaðar litmyndir sem hann atti af Grindavíkurbátunum Grindvíkingi GK 606 og Þórshamri GK 75.

Baldur sat ekki við ordinn tóm, hann heimsótti okkur eitt kvöldið med myndirnar vel innpakkaðar og afhenti okkur þær til eignar, var þeim samstundis komið upp á vegg

í sjómannastofunni. Ég vil fyrir hönd S.V.G. þakka Baldri gjöfina sem sýnir glöggt hlýhug til félagsins og myndasafns þess á sjómannastofunni VÖR..

**Kröfuharðir neytendur
velja það besta frá**

66°N
SEXTIÚ OG SEX NORDUR

SJÓKLÆÐAGERÐIN HF
SKÜLAGÖTU 51, 105 REYKJAVÍK. SÍMI: 11520

**SAS SKIPAAGREIÐSLA
SUÐURNESJA**
KRANALEIGA
LYFTARALEIGA
SÍMI
14675

Stýrimannaskólinn í Reykjavík Skólavist skólaárið 1991 - 1992

Upplýsingar í síma 13194 frá kl. 8.00 - 14.00 daglega

Umsóknir berist fyrir 10 júní
Skólinn verður settur 31. ágúst

Skólameistari

FJÖLBRAUTASKÓLI SUÐURNESJA

Sunnubraut 36 - 230 Keflavík - Sími 92-13100

VÉLSTJÓRNARNÁM

Á haustönn 1991 verður boðið uppá nám á Vélavarðarbraut og 2. stigs vélstjórnar. Umsóknarfrestur er til 5. júní n.k.
Nám í sérgreinum netagerðar fer einnig fram á haustönn '91

Allar nánari upplýsingar gefur skrifstofa skólans í síma 13100 og 13101

Skólameistari

Vinnuklæðnadrar eru
stuttbuxur, stuttermá-
bolur og sandalar.
Sigurpáll ásamt þeim
2 íslendingum sem eru
í vinnu hjá honum
nána.
Talið frá hægri:
Sigurpáll, Einar og
Magnús.

Grindvíkingur á slóð Rauða-ljóts

Íslenskur sjómaður í œvintýraleit stofnaði fyrstu netagerðina í Ástralíu.
Sagt frá störfum Sigurpáls Einarssonar

Í hinu viðáttumikla Kyrrahafi er hin gríðarstóra eyja og heimsálfá Ástralífa, sem hefur á undanförnum 200 árum orðið eitt mesta matvæla- og hráefnabú veraldar. Álfan býr yfir miklu andstæðum, fegurð og tekifærum, og hefur lengi heillað þá sem eru í leit að nýjum lífsháttum. Frá dögum fyrstu útlaga og flækinga og fram á okkar tíma hefur fólk úr öllum heimsálfum leitað hamingjunnar í hinni viðlendu Ástralíu, og Íslendingar eru þar engin undantekning.

Grindvíkingurinn Sigurpáll Einarsson er einn þeirra manna sem Ástralífa hefur náð að heilla. Sigurpáll er sonur hjónanna Einars

Simonarsonar og Sólrunar Guðmundsdóttur. Hann var sjómaður í Grindavík ádur en hann flutti til Ástralíu með eiginkonu sinni Valgerði Ragnarsdóttur og fjórum dætrum.

mjög góða vertið ákvað hann að nota vertíðarhýruna til að sjá sig um í heiminum og kenna aðstæður annars staðar. Hann vildi vita hvort hann gæti ekki lifað betri lifi, var orðinn þreyttur á baslinu á Íslandi.

Sigurpáll settist fyrst að í Eden, litlu fiskimannaþorpi um 460 kilómetra fyrir sunnan Sydney, og fann strax að þar gæti hann hugsað sér að búa, enda næg verkefni í boði til að lifa góðu lifi Hann tók á leigu hús í byggingu og var fluttur inn þrem mánuðum seinna og var þá húsið fullbyggt.

Fyrstu mánuðina vann Sigurpáll á fiskibát og sá þá að ýmislegt var ábótavant í veiðarfæramálum

Jóhanna Hinrikssdóttir
skrifar:

Fiskitrollið komið uppá pallbíl.

Höfnin í Eden.

þjóðarinnar. Sigurpáll talaði enga ensku og skyldi lítið þegar hann kom fyrst. Kannski eins gott, - því hljóðið var mjög svart í mónum og ef hann hefði tekið mark á því hefði hann sennilega aldrei farið út í þessa atvinnugrein.

Eins og hér um aldamótin

Fiskveiði er ekki stór þáttur í atvinnulifi Ástralíu og hefur aldrei verið. Strandlengja landsins er gríðarmikil og fiskveiðilögsagan eftir því, enda er Ástralía 75 sinnum stærra en Ísland, en afli þjóðarinnar er í heild á við afla Grindvíkinga og Vestmannaeyinga til samans. Ástralskir sjómenn hafa enga sögu á bak við sig, því þetta er mjög ung atvinnugrein í landinu. Fiskveiðar voru í raun að fæðast í kring um 1980. Sigurpáll tók því þátt í þeiri þróun, og líkir ástandi fiskveiðimála um það leytí sem hann kom fyrst til landsins við það ástand sem ríkti á Íslandi um aldamótin.

Fljótegla setti Sigurpáll á stofn eigið fyrirtæki, netaverkstæðið „South Coast Nets“, þar sem hann byrjaði að gera við fiskitroll og framleiða þau. Þetta var eina starfsemi sinnar tegundar í landinu, en hin seinni ár hafa nokkur fyrirtæki tekið upp sómu íđu.

Orðið netagerð er ekki einu sinni til í tungumálínu og er starfsemin skráð undir seglagerð, og ekkert er framleitt í landinu til netagerðar. Netin sem Sigurpáll notar eru að mestu framleidd í Asíulöndum og flytur hann þau inn ásamt netum frá Íslandi. Netakúlurnar sem hann notar koma frá Íslandi og að sögn Sigurpáls eru þessar kúlur þær bestu í heimi. Allir bátar í Ástralíu nota þessar kúlur og höfðu gert í nokkur ár áður en Íslendingar fundu út að þær væru nothæfar.

Rauði-Ljótur helsta tegundin

Fljótegla spurðist starfsemi fyrirtækisins út og nóg var af verkefnum. South Coast Nets hefur lítið sem ekkert þurft að auglýsa starfsemi sína. Mikil reiðileysi er í stjórn fiskimála í landinu. Margar fiskitegundir lifa í sjónum í kringum landið en flestar þeirra eru ekki veiddar og eru alveg verðlausar. Adallega er einblínt á eina tegund, „Orange rough“, sem í þýðingu Sigurpáls útleggst Rauður ljótur. Hann lítur út eins og tveggja náttá aldamótakarfi en er mjög bragðgöður. Vegna þess verða veðarfærin að vera þannig úr gardi gerð að þau veiði þann fisk sem sóst er eftir en ekki þann verðlaus. Bátarnir hafa ekki eigin heimahöfn og mega bara veiða ákvæðið magn á hverjum stað þar af leiðandi verða þeir að vera mikil á flakki.

Þegar fréttist af fiski einhvers staðar rjúka allir bátar þangað, sama hve fjarlægðin er mikil. En um leið og eitthvað er farið að fiskast á einum stað þá er fiskimiðunum lokað vegna sjónarmiða náttúruverndarmanna sem hafa áhyggjur af ofveidi. Er þá enn á ný farið að leita að nýjum fiskimiðum. Vegna starfsemi sinnar hefur Sigurpáll þurft að fylgja bátunum eftir og hefur hann þess vegna verið í hálfgerðum eltingaleik með fyrirtæki og fjólskylduna. Hann flutti með fyrirtækið og búslóðina eftir nokkura ára dvöl í Eden til Portland í Viktoriufylki. Á þeim tíma virðist sem aðalfiskimiðin væru á þeim slóðum.

I Aldingardí Eden. Sigurpáll ásamt syni sínum Einari.

Til Tasmaníu

Eftir nokkurn tíma var fiskimiðunum þar lokað og allir bátarnir fóru til Hobart í Tasmaníu. Tasmania er litil eyja suðaustan við meginland Ástralíu og er eitt fylkjanna í Ástralíu. Fyrirtækið flutti starfsemi sína þangað en fjólskyldan vard eftir í Portland. Ferðalög eru því verulegur þáttur í starfi Sigurpáls, og er hann oft kallaður til ef eitthvað bjátar á hjá sjómönnum um alla Ástralíu.

Þá hefur Stýrimannaskólinn í Tasmaníu unnið mikil í samráði við Sigurpál. Hann hefur tekið nemendur í læri og unnið í samvinnu við skólann að rannsóknunum og tilraunum í veðarfæragerð og nafn hans er vel þekkt og vört á þessum slóðum.

Nú af hverjum tíu fiskibátum í Ástralíu eru búnir veðarfærum frá fyrirtæki Sigurpáls, South Coast Nets. Margir Íslendingar hafa unnið hjá Sigurpáli í gegnum árin. Sökum þess hve bátar flakka mikil milli hafna og fiskirí er upp og ofan er mismunandi mikil að gera. Starfsmannafjöldi hefur rokkað frá því að vera átján netagerðarmenn

og skrifstofustúlka niður í þrjá netagerðarmenn og enga skrifstofustúlku.

Vinnuaðstæður fyrir starfsemi af þessu tagi eru þær bestu sem hægt er að hugsa sér í landi eins og Ástralíu. Mestan hluta ársins fer vinnað fram undir berum himni í blankalogni og sólskinni. Ef eitthvað er þá reyna menn að komast í skjöl fyrir sólinni. Vinnuklæðnaðurinn eru stuttbuxur, hlýrabolur og sandalar.

Eden – Paradís á jörd!

Sigurpáll hefur nú flutt starfsemi sína til Eden, þar sem ævintýrið byrjaði. Hann er ordinn þreyttur á ferðalögnum og eltingaleiknum við bátana og vill setjast í helgan stein, slappa af og njóta líffins. Sjómenn við landið þekkja fyrirtækið, gott ord fer af starfseminni og þeir vita nú hvar Sigurpál er að finna, í Eden. Þar er fyrirtækið til „húsa“ nú og mun verða í framtíðinni ef allt fer að óskum eigandans, – Paul, eins og Sigurpáll heitir í Ástralíu.

Í þessum litla bæ við ströndina er íbúar nálagt fjögur þúsund og

flestir byggja afkomu sína á fiskveidum og ferðamannaðnaði. Parna er allt sem Sigurpáll getur hugsað sér í lífinu, og að hans sögn er þetta líkast Paradís á jörd. Parna er hitastig alltaf gott, sólskin, baðstrendur, náttúrufegurð og svo mætti lengi telja. Sigurpáll hefur keypt land við ströndina og ætlar að byggja þar draumabústað fyrir sig og fjólskyldu sína. Hann ætlar að hætta öllu flakki og njóta landsins og fegurðar Eden. Hvort það svo gengur ætlan Sigurpáll að láta framtíðinni eftir að skera úr um.

Það er viss heimþrá í huga Sigurpáls en það er annað mál hvort hann kemur einhvern tíma aftur heim til Íslands til að setjast að. En enginn veit þó ævina fyrir en öll er.

Hvort sem hann dvelur lengur eða skemur í Ástralíu er Sigurpáll þegar orðinn einn þeirra Íslendinga sem hafa gert gardinn frægan. Koma Grindvíkingins Sigurpáls Einarssonar til Ástralíu og þáttur hans í uppbyggingu fiskveiða þar í landi hafa skapad honum nafn í ástralskri sjávarútvegssögu.

Sendum sjómönum og fjölskyldum þeirra hátiðarkveðjur á sjómannadegi

GRINDAVÍK

Mölvík s/f Bakkalág

Bakarið Gerðavöllum

Grindin hf.

Verslunin Bláfell

Netagerðin Möskvi hf.

Apótekið Grindavík

Próttur hf. Albert GK-31

Víkurberg GK-1

Oliusamlag Grindavíkur, Sigmundur Eðvarðsson

Festi hf. Þórshamar GK-75

Sjómannastofan Vör

Bókabúð Grindavíkur

Hælvík hf. - Hafberg GK-375

Rafborg hf.

Fiskmarkaður Suðurnesja

Hamrar hf.

Oliufélagið Esso, Hördur Arason

Sjóvá-Almennar

Lyftaraþjónusta Grindavíkur

Verkalýðsfélag Grindavíkur

Oliufélagið Skeljungur, Elvar Jónsson

Vélsmiðja Grindavíkur

KEFLAVÍK

Útvegsmannafélag Suðurnesja

Vélstjórafélag Suðurnesja

Verkalýðs- og sjómannafélag Keflavíkur

Visir, félag skipstjórnarmanna,

Aðalstöðin hf. s: 11515

Keflavíkurbær

Kaupfélag Suðurnesja

Utgardarfélagið Eldey hf.

Vélbátatrygging Reykjanes

REYKJAVÍK

Liffeyrissjóður sjómanna

Farmanna- og fiskim.samb. Íslands

Baderþjónustan hf.

SöluMiðstöð hraðfrystihúsanna

Siglingamállastofnun ríkisins

Sjómannasamband Íslands

Vélasalan hf.

Visa Ísland

Alþýðusamband Íslands

Arnmundur Backmann hrl.

Lýsi hf.

HAFNARFJÖRÐUR

Stýrisvélajónusta Garðars Sigurðssonar

Hafnarfjarðarhófn

Ljósmynd: Ólafur Rúnar

SJÓMENN – ÚTGERÐARMENN

Eigum ávallt nægar birgðir af
SKIPSTJÓRAÍS

Pessum góða frá Ísfélaginu.

Afgreiddur beint um borð, á bílpall eða í aðrar flutningsumbúðir.

Afgreiðslutími 08:00 – 19:00 alla virka daga nema laugardaga.

Eftir lokun vísar símsvari á vakthafandi afgreiðslumann í síma 92-68655

Óskum sjómönum, útgerðarmönum og fjölskyldum þeirra til hamingju með daginn.
Þökkum fyrir ánægjuleg viðskipti.

ÍSFÉLAG GRINDAVÍKUR HF.

Gamla bryggjan á Járngerðiss töðum í Grindavík.

Bjarni Sæmundsson

Frá Grindvíkingum Hrakningarnar 24. mars 1916

Hann mun verða mörgum Grindvíkingum minnisstæður fóstudagurinn fyrsti í einmánuði (24. mars) 1916.

Ad morgni þess dags var logn og bliða og nærrí frostaust um allt Suðurland og sjórinn láðauður. Var því þá almennt róid til fiskjar. Grindvíkingar voru alskipa um miðmorgunsleytið, 24 skip, flest átterringar með ellefu mönnum á, og lögðu lóðir sínar í dýpstu fiskileitum, því ad útlit var hið besta um vedur. Ymsir áttu og net úti og vitjuðu þegar um þau, er þeir höfdu lagt lóðir sínar. Ad því búnu fóru þeir ad vitja um þau. En þegar menn höfdu tekið (dregið) fjórða

Í tilefni þess að sjötíu og fimm ár eru liðin frá hrakningunum og frækilegri björgun Grindvískra sjómannna 24. mars 1916 birtir Sjómannadagsblað Grindavíkur með leyfi rétt hafa snilldar lýsingu Bjarna Sæmundssonar frá hrakningadeginum úr bókinni „Brim og bodar“ sem Idunnar útgáf fangaf út 1949.

hluta til helminga lóðanna, klukkan um hálf ellefu, brast á afar snögglega, „eins og byssuskot“, og eiginlega án nokkurs verulegs fyrirboda, ofsaveður af norðri, svo ad ekki varð við neitt ráðið.

Dokuðu sumir nokkuð við til ad sjá, hvort ekki mundi bráðlega draga úr mesta ofsanum, en svo vildi ekki verða og sáu menn þá, ad ekki var til setunnar bodið og skáru því frá sér lóðir sínar og bjuggu sig til ad leita lands, ef kostur væri. Ad „berja“ með árum var ekki viðlit, og reyndu menn því ad setja upp segl og sigla þangað sem tæki. En það gekk ekki greitt. Þó ad djúpmið Grindvíkinga séu ekki langt undan

landi, fjórar til sex sjómílum eða lítið eitt meira, og vedrið stædi hér um bil beint af landi, þá gerðist sjór brátt stórvíkur. Þar við baettist hórkufrost og barlestareysi hjá flestum, því að lífum mjög litill, nema hjá þeim, er vitjað höfdu um net sín, svo að skipin þoldu ekki nema hið allra minnsta af seglum, þríhyrnur og fokkublaðla.

Áður en farið er lengra í frásögninni, verður til skýringar að segja lítið eitt frá stadháttum í Grindavík. Víkin skerst lítið inn og er alltöng, þar sem hún tekst að ná frá Reykjanesi að Krisuvíkurbergi, hér um bil sextán sjómílum eða þrjátíu kilómetra frá vestri til austurs, en deilist í nokkrar minni víkur. Byggðin er aðeins fyrir miðri víkinni og að mestu leyti í þremur hverfum, en allskammt (3-4 km.) á milli. Austast er Hælvík, óbyggð, að Selatóngum; svo víkin (Hraunsvík), sem Pórkótlustadahverfið stendur við þáðan og að Pórkótlustadanesi (Hópsnesi), því næst Járngerðarstáðavíkin

þáðan og að Hásteinum og við hana stærsta hverfið, Járngerðarstáðahverfið, þar sem verslunarstáðurinn er og adalskipalegan. Svo er víkin, sem Stáðarhverfið stendur við, frá Hásteinum og að Stáðarbergi og loks ysta (vestasta) víkin (með mör gum smáviku, sem Grindvíkingar nefna aðeins „Vikurnar“, réttast liklega Sandvík), þáðan og að Reykjanesi. Þar er engin byggð, en nokkrar bjarglegar lendingar, þegar brimlaust er.

Það var gefið frá byrjun, að fastir mundu ná rétti lendingu, og tókst það aðeins fjórum skipum frá Pórkótlustöðum, sem höfdu róið austur á bóginn og leituðu fyrst lands. Eitt skip þáðan náði með herkjum Járngerðarstöðum. Fyrir öllum hinum var um að gera að ná Stáðarhverfið eða Vikunum. Hinum Pórkótlustadaskipunum og einu úr Járngerðarstáðahverfi tókst að ná Skarfasetur (Reykjanestá eystri), en hleypti upp á líf og dauða upp í urðarbás einn vestan við Skarfasetur. Í sama bili og skipið steytti, skall yfir ólag, sem kastaði því flótu og skolaði átta mónumn til. Austast er Hælvík, óbyggð, að Selatóngum; svo víkin (Hraunsvík), sem Pórkótlustadahverfið stendur við þáðan og að Pórkótlustadanesi (Hópsnesi), því næst Járngerðarstáðavíkin

heitir Jógunarklettur („Kletturinn“) og fimm þau næstu nokkru utar (vestar), þar sem heitir á Háleyjum (gömul verðstöð?), og farnaðist þeim með heilu og höldnu undan sjó, enda var þar mannaflin nógur, þegar fyrstu skipin voru lent, þetta gerðist á fjórða tímanum.

Tvö skip til, sem ætluðu að ná Háleyjum, en höfdu fatlast, urðu að lenda upp á von og óvon þar, sem heitir á Krossvíkum og undir Hrafnelssstadabergi, austan á Reykjanesstá, og brotnuðu í spón, af því að þar er stórgrytt mjög og súgur var nokkur orðinn þar við land, en enginn maður meiddist.

Eitt skip enn af þeim, sem ætluðu að ná Háleyjum, en braut eina ár, náði ekki lendingu austan við Skarfasetur (Reykjanestá eystri), en hleypti upp á líf og dauða upp í urðarbás einn vestan við Skarfasetur. Í sama bili og skipið steytti, skall yfir ólag, sem kastaði því flótu og skolaði átta mónumn til. Austast er Hælvík, óbyggð, að Selatóngum; svo víkin (Hraunsvík), sem Pórkótlustadahverfið stendur við þáðan og að Pórkótlustadanesi (Hópsnesi), því næst Járngerðarstáðavíkin

út sogaði, en hinum öllum hafði sjórinn skolað upp ómeiddum, og mátti það heita furðulegt, en skipið brotnaði í spón.

- Ef til vill hafa menn sloppið svo vel hjá öllum meiðslum og slysum undir þessum kringumstæðum, af því að Grindvíkingar eru alvanir að bjarga sér á brotalá og illum lendingum.

Nú voru eftir fjögur skip, öll úr Járngerðarstáðahverfi, þau sem dýpst höfdu róið, eða höfdu minnsta seglfestu; þau náðu ekki nær en undir Skarfasetur. Eitt þeirra ætlaði að freista að ná lendingu í Kerlingarbás, undir Reykjanesvita, en náði ekki svo langt og hrakti undan. Tveim hefði ef til vill tekist að hleypa uppí Skarfasetur og bjarga mónnunum; fjórða náði aldrei svo langt. Bar þá um sama leyti svo til, að það sást til skips, ekki mjög langt undan, út og suður af Skarfasetri. Það var kúttirinn Esther úr Reykjavík, skipstjóri Guðbjartur Ólafsson. Hafði hann komið austan af Selvogsbanka um daginn fullur af fiski og ætlaði til Reykjavíkur, en er hann kom á móts við Stafnes, var vedrið orðið svo mikil, að hann sneri við til þess að leita sér skjóls í Grindavíkursjó.

Kom hann nú þarna eins og kallaður, þar sem öll von virtist úti, og tóku nú öll skipin það ráð að leita út til hans og héldu því undan

Bjarni Sæmundsson.

lagi að kippa hinum hróktu mónumn inn fyrir hann í hvert skipti, sem sjórinn lyfti skipunum upp í hæð við bordstokk kúttersins, þannig að tekið var í hendur þeim og handleggi. Var þetta ekki vandalaust verk, eins og ástatti var, en svo sniildarlega tóksi það, að allar skipshafnirnar 38 manns, nádist með heilu og höldnu, án þess að hið minnsta slys vildi til, og voru þó á meðal þeirra menn um sjötugt. Furðu lítið var og að sjálfbum skipunum, meðan á þessu stóð. - Fyrsta skipið kom að Esther klukkan um 4, en hún var ekki mikil yfir 5, þegar skipshöfnin á síðasta skipinu var komin um bord í Esther – svo að furðu má heita, hve greitt það gekk, þrátt fyrir alla erfideleikana, og sjaldan hefur liklega einum klukkutíma verið betur varið.

Þegar Esther vard vör við ferð skipanna, felldi hún þegar forseglin, sneri uppi í hafði þegar allan viðbúnað til þess að taka á móti hinum bágstöddum skipum. Var það ekki vandalaust verk, þar sem hún var stödd langt úti á hafi, hér um bil mitt á milli Eldeyjar og lands, á eystristreng Reykjanesrastar, í stórsjó, stórvíðri og hórkum frosti, svo að varla vard við neitt ráðið og kúttirinn undir sífelldum áföllum.

Björguninni var hagað þannig, að skipunum var lagt, jafnharðan og þau komu, upp að miðri skipshliðinni á kulborða, en nokkrum af skipshöfninni skipað þar við bordstokkinn, og settu þeir

og vosbúð og kulda. Var þeim dempt niður, eins og þeir stóðu í skinnklaðum og öllu saman, klakaðir og blautir og veittur hinn besti beini og aðhjúkrun sem fóng voru á, og sýndi öll skipshöfnin á Esther, aðri sem lægri, þeim hina mestu nákvæmni og umhyggju. Má nærra geta, að þróngi hafi verið á Esther við þessa heimsókn, 27 manns fyrir 38 baettust við, alls 65 manns, og er síst að furða, þó að þungt hafi orðið loftið í iveruklefum skipsins, þar sem svona mórgum mónnum, að undanteknum þeim af skipverjum, sem á verði voru uppi, var troðið saman, en flestum smugum vard að loka sökum sjógangsins.

Vardýmsum af hinum hróktu mónumn óglatt, er þeir komu úr storminum og kuldánum í hitann og svæluna niðri í skipinu, og jök það edlilega ekki á loftgæðin, en undir þessum kringumstæðum var það nú aukaatriði.

Skipið dreif nú austur og undan og sjórinn versnaði eftir því sem lengrakom frá landi, og um nótina varð að ryðja út nokkru af barlestinni, til að léttu það nokkuð, og lifur var hengd út í pokum, til þess að lægja brotsjóina. Urðu menn að dísa niðri allan næsta dag (laugardag) og sunnudagsnótt, en á sunnudagsmorguninn fór vedrinu loks að slota svo mikil, að hinir bröttustu fóru að koma upp. Var skipið þá komið langt út í haf, suður og vestur af Vestmannaeyjum. Kl. 8 sama morgun var skipinu lagt til siglingar og um kvöldið náði það undir Reykjanes, nálægt þeim stað, er björgunin fór fram. Svo var vent og haldd undir Krisuvíkurberg og látið fyrirberast þar um nótina. Á mánudagsmorguninn var sjór farinn að kyrrast og var þá öllum skipað upp á dekk og mjög svo nauðsynleg ræsting gerð á hýbýlum skipsins.

Að líðandi hádegi á mánudag var loks skipinu lagt til siglingar inn á Grindavík, og kom það að Járngerðarstáðavík um nónibilið og skilaði þar afsér öllum mónumnunum, eftir að hafa haft þá innanborda í þrjá sólarhringa.

Það hafði verið ætlun skipstjóra, að reyna að bjarga skipunum

Óskum öllu verkafólki til lands og sjávar til hamingju með daginn Baðhúsið við Bláa lónið

VERSLUNIN BÁRA

**Ávallt heitar samlokur.
Framleiddar tvisvar á dag**

KODAK VÖRUR

**Blómapottar í miklu úrvali
og allskyns gjafavörur
teknar upp daglega.**

**Mikið úrval af
nýjum fatnaði**

**Grindvíkingar!
Hjólavertiðin er hafin**

sjálfum og voru þau því öll fest aftan í Esther en þau töpuðust smám saman öll og var ekki við öðru að búast, þegar svona var ástatt.

Sennilega hefur fólkini, sem heima var í Grindavík, ekki verið rött daginn, sem óveðrið skall á, þegar ekki nema 4 skip af 24 náðu lendingu sinni. Tuttugu skip, með milli 210 og 220 manns á, vantaði, og tvisýnt, hvort nokkuri þeirra gædi náð landi, eina vonin hefði þá orðið, að einhver þeirra hefði getað náð í fiskiskip, sem ef til vill hefðu verið á þeim slóðum um þetta leyti. En það fór betur en á horfðist, eins og nú hefur verið greint frá, og um kvöldið höfðu menn vist fengið fregnir af því, hvernig öllu reiddi af. Þó var óvist um örlog hinna fjögurra skipa, sem Esther bjargaði, nema það, að vitavörðurinn á Reykjanesi hafði séð Esther heiman að frá sér, og einhver skip halda út að henni, og að hún hefði fellt forseglín, þegar þau nálgudust hana. Um þetta sendi hann skeytti austur í Grindavík þegar um kvöldið. Menn voru því milli vonar og ótta um, hvort öllum skipshöfnum hefði verið bjargað eða ekki og nærrí má geta, að glaðnað hafi yfir mónum, þegar Esther kom með alla mennina heila á á hófi inn á Járngerðistaðavík á mánudaginn.

Þetta minnir mann á sögurnar, sem ganga í Grindavík „Junkarana“:

Það má telja Guðbjart og menn hans mikla lánsmenn, að geta bjargað svona mórgum mónum, úr bersýnilegum lifsháska, og um leið firrt marga óbætanlegum ástvina- og fyrirvinnumissi, og heila sveit miklum vandræðum og sparað landinu í heild sinni manntjón, sem það síst má við. Því að flestir þeir, sem bjargað var, voru, eins og vant er um menn, sem stunda fiskeiðar á vetrarvertúð sunnan lands, á besta skeiði, og margir úrvalsmenn.

Þetta áfall bakadí Grindvikingum mikilj tjón, beinlinis og óbeinlinis. Þeir misstu sjó skip, töfðust flestir frá róðrum nokkra daga og sumir þeirra, sem skipin misstu, marga daga. Í sett austur í Stadarrverfi, 5-7 km. veg, yfir hraun (ekki mjög úfin að vísu) og vegleysur, og má kalla það þrekvirki, enda þótt þrjátíu og fjörutíu manns væru um hvert skip og þeir væru einn til two daga á leiðinni. Þeir tóku þann kostinn, af því að þeir voru hræddir um, að hann mundi ganga í suður með brim - en á vikunum er mestri brimarass, upp úr norðanvedrinu, svo að þeir næðu skipunum ekki út, fyrir en einhvern tíma, og meðan norðanvedrið stóð, varð hvort sem var ekkert gert þarfara.

Frásögn míni er mest byggð á skriflegum og munnlögum upplýsingum eins af formónnunum, sem bjargað var á Esther, Sæmundar Tómassonar, systursonar míns, á viðtali við Guðbjartskipstjóra og áskriflegum skýrslum nokkurra annarra formanna, sérstaklega þeirra, er brutu skip sín við Reykjanes, og vona ég, að hún sé í öllum verulegum atriðum rétt.

24. mars 1916 réru héðan 24 skip og á þeim voru 250-260 sjómenn, þá voru 410 íbúar í Grindavík. Til samanburðar eru íbúar 2168 í Grindavík 1. des 1990. Héðan voru gerð út 40-50 skip með 410 sjómónum í vetur.

Öldum saman sóttu Grindvikingar sjóinn á áraskipum, Myndin er af Óskabirninum tirónum áttæringi að lenda í Sudurvörinni í Járngerðarstaðahverfi. Mynd: Einar Einarsson.

Þeir lento í „hrakningunum“

Samantekt um lendingarstaði og formenn bátanna sem lento í „Hrakningunum“ eftir Ólaf Rúnar Þorvarðarson

Ólafur Rúnar Þorvarðarson hefur skráð og þar með forðað frá gleymku ýmsum fróðleik um hrakningana 1916 eins og lendingarstöðum og nöfnum formanna skipanna. Heimildarmenn hans að þessu sinni voru: Sigurgeir Guðjónsson frá Hlíð, Árni Guðmundsson frá Teigi, Magnús Haflidason frá Hrauni, Hjalti Þórhannesson frá Gimli, Marel Eiríksson frá Skálholti og Guðmundur Brynjólfsson. Þeir voru allir þáttakendur í atburðum þessum.

Í Budlungavör í Þórkötlustöðum lento þrjú skip. Formenn þeirr voru: Guðmundur Jónsson, Klöpp. Skipið hét

Lukkureynir. Einar Guðmundsson, Vesturbæ, Þórkötlustöðum og Guðmundur Benónýsson, Þórkötlustöðum á Svaninum. Á Hrauni lenti Guðmundur Guðmundsson, Ísólfsskála á sex manna fari sínu.

Eitt skip náði lendingu í Hópsvörinni í Járngerðarstaðahverfi. Formaður á því var Hjálmar Guðmundsson, Þórkötlustöðum. Skipið hét Blíðfari.

Í Stadarrverfi (Tóftavör), lento þrjú skip. Formenn á þeim voru:

Gísli Haflidason, Hrauni, Skipið hét Sigríður. Jón Þórarinsson, Jónsson, Hópi, Gæfan, formaður Guðjón Einarsson, Hlíði. Stormur formaður Jón Helgason frá Hömrum í Stadarrverfi. Fimmta

svonefndum Malarenda, lenti Gísli Jónsson, Vík, ásamt skipshófn sinni á Sæborginni.

Þrjú skip náðu landi við Jógunarklett á „Víkunum“. Þau voru: Garðhúsaskipið, Óskabjörn, formaður Þorvaldur Klemensson. Járngerðastaðaskipið, Björgvin, formaður Árni Björsson, Grund og Geir, skip Karls Guðmundssonar, Karlsskála.

Á Háleyjum lento fimm skip: Hafrenningur, formaður Magnús Jónsson, Vík. Akurhúsaskipið, formaður Baldvin Jónsson, Hópi, Gæfan, formaður Guðjón Einarsson, Hlíði. Stormur formaður Jón Helgason frá Hömrum í Stadarrverfi. Fimmta

ÚTGERÐARMENN

VIÐ HÖFUM VÖRUNA
SEM ÞIG VANTAR

GÓÐ VARA Á
GÓÐU VERÐI

HRINGIÐ-KOMIÐ

Porskanet
Flotteina
Blýteina
Víra – tóg
Línur – færi
Garn o.m.fl.

Útvegum flest til togveiða
Allar Hamplðjuvörurnar

Páll Pálsson
S. 689975
Jónas Hallgrímsson
S. 674774

NES

Sími 14934-621140

Austurstræti 6 II hæð
Þósthólf 1731
121 Reykjavík

skipið, er lenti á Háleyjum, mun að likindum hafa verið skip Vilmundar Árnasonar frá Löndum í Staðarhverfi.

Á svonefndum Krossvíkum lenti Magnús Guðmundsson, Akrahóli, ásamt skipshöfn sinni, en skipið brotnaði í lendingu.

Nokkrustar, undir svonefndu Krossvíkurbjargi, lenti Ívar Magnússon frá Görðum. Skipshöfnin bjargaðist á land, en skipið brotnaði.

Í Blásidubási, sem er neðan undir litla vitnum á Reykjanesi, náði landi Einar Einarsson frá Merki ásamt skipshöfn sinni. Skipið brotnaði í spón við landtökuna.

Áhafnir fjögurra skipa björguðust svo um bord í Kúttur Esther. Formenn þeirra voru: Aðalgeir Flóventsson, Krosshúsum, Guðjón Magnússon, Baldurshaga, sem var með Björninn, Gunnar Brynjólfsson er var með Hópsskipið og Sæmundur Tómasson sem var

Blásidubás á Reykjanesi. Þar lenti Einar Einarsson frá Merki ásamt skipshöfn sinni. Menn björguðust á land, en skipið brotnaði. Mynd: Ólafur Rúnar.

með Vilborgina, skip Dagbjarts síðasttöldu skipin tópuðust í Einarssonar, Velli. Fjögur veðrinu.

Sendum sjómönnum, fiskvinnslufólki og öðrum Grindvíkingum hamingju- og heillaóskir á sjómannadaginn.

HÓPSNES HF.
Verbraut 3

Sá Íslendingur sem flestum mönnum hefur bjargað úr sjávarháska hér við land

Guðbjartur Ólafsson

Björgunarafrék Guðbjarts Ólafssonar, er hann ásamt skipsfélögum sinum á kúttur „Esther“ frá Reykjavík björguðu 38 Grindavíkursjómönnum úr bráðum lífsháská á vetrarvertiðinni 1916, spurdist fljótt út um land allt, og var Guðbjartur heiðradur af heimamönnum sem gáfu honum forlátu gullur í þakklætisskyni, auk þess sem Fiskifélag Íslands aðhentti honum skrautritað ávarp og silfurbikar fyrir þetta einstæða afrek.

Guðbjartur var alla tíð happaséll skipstjórnarmaður og eftir að hann tók við skipsstjórn á togara 1921, bjargaði hann breskum togara og áhöfn hans sem var að því kominn að reka upp í þrídranga við Vestmannaeyjar.

Mun Guðbjartur vera sá Íslendingur sem flestum mönnum hefur bjargað úr sjávarháska hér við land, að því er fram kemur í aldarminningu um þennan heiðursmann sem birtist í árbók Slysavarmarfélagsins árið 1989.

Guðbjartur Ólafsson var fæddur í Keflavík í Rauðasandshreppi þann 21. mars 1899. Foreldrar hans voru hjónin Guðrún Haflina Jónsdóttir og Ólafur Tómas Guðbjartsson. Hann stundaði sjóróðra frá Patreksfirði en settist síðan á skólabekk í Flensborgarskóla í Hafnarfirði og fór þáðan í Stýrimannaskólanum þáðan sem hann lauk farmanna- og fiskimannaprófi 1911 og eimvélaprófi 1914.

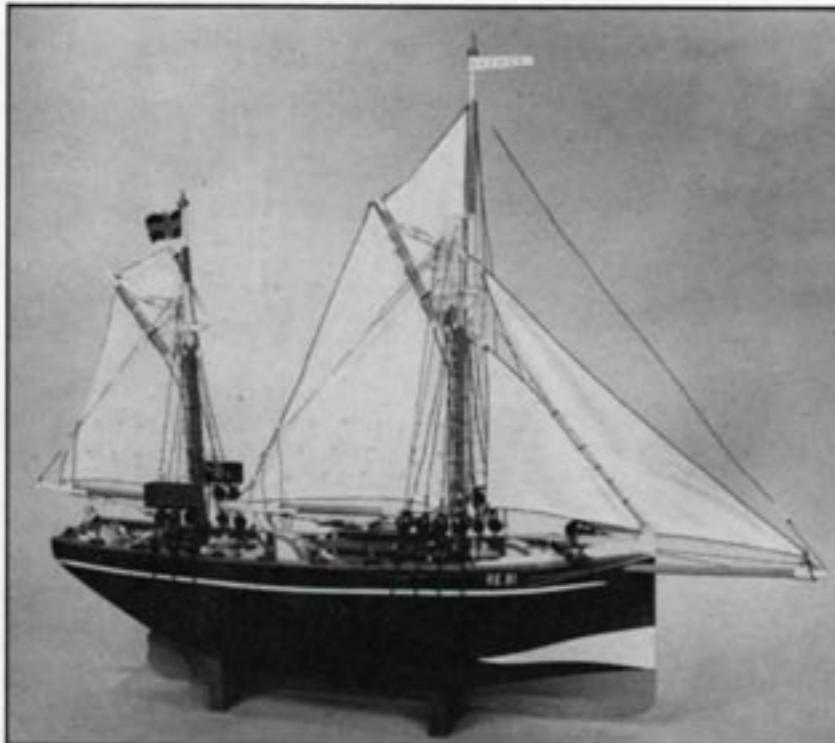
Hann fékk undanþágu til

skipstjórnar 1913, þá undir lögaldri og var skipstjóri á ýmsum skipum allt til 1928, en þá tók hann við starfi hafnsógunnarinnar við Reykjavíkurhöfn. Hann var alla tóð virkur í félagsstörfum, formaður skipstjóra- og stýrimannafélagsins Öldunnar í 18 ár, og einn af stofnendum slysavarnarfélagsins, en í þeim félagsskap léti hann mikið af sér kveða og var forseti félagsins í two áratugi, frá 1940-1960. Fyrir störf sín að slysavarnarmálum var hann sæmdur fálkaordunni 1948 og 1959 stórriddarakrossi.

Guðbjartur Ólafsson lést árið 1961 á 73. aldursári.

Líkan af knitter Ester RE 81 í eigu Finns Danielssonar fyrrverandi skipstjóra á Akureyri. Líkanin gerði Þorsteinn Jónsson frá Raðagerði á Seltjarnarnesi sem var skipverji á Ester begar þessi atburður gerðist.

Ijóum. Nordurmynd.

Krysuvíkurbændur höfðu útræði frá Selatöngum eftir að jarðeldur eyddi byggð og uppsátrun í Gömlu-Krysuvík um miðja 12.öld, að talið er. Skálholtsstóll rak einnig útgerð frá Selatöngum um tíma. Þar má enn sjá fiskbyrgi, fiskgarða og riðstir sjóbuða. Útræði frá Selatöngum lagðist af um 1880. Ijóum.: Ólafur Rúnar

Sjómannavísá frá Selatöngum

Sagt er, að einu sinni hafi ungur drengur og umkomulítill komið að Selatöngum í byrjun vertiðar og falið skiprúm þar, en þar eð öll rúm voru fullskipuð, kom formönnum saman um að lofa drengnum að fljóta til skiptis á skipum sínum um vertiðina, og gefur honum fullan hlut, en þó með því skilyrði, að hann kæmi öllum nöfnum sjómannanna fyrir í einni vísu. Er þá sagt, að hann kveði þetta:

Tuttugu og þrjá Jóna telja má,
two Árni, Þorkel, Svein,
Guðmunda fimm og Þorstein þá,
Þorvald, Guðlaug, Freystein,
Einara two, Ingimund, Rafn,
Eyvindur, þrír Þórdar,¹⁾
Vilhjálmur Gesti verður jafn,
Vernhardur, fimm Bjarnar,²⁾
Gissura two, Gísla, Runólf,
Grím, Ketil, Stig, Egil,
Ara, Valda, Bernharð, Brynjólf,³⁾
Björn og Hildibrand til,
Magnúsa sex og Markús snar,⁴⁾
Með þeim Hannes, tveir Sigurðar,

Loftur, Hallvarður, Hálfðán senn
hér sest og Narfi hjá,
Þorlák, Þormóð þar til enn.⁵⁾
Þessa hér telja má
á Selatöngum sjóröðramenn,
sjálfur Guð annist þá.

- 1) Eyvindur, two Nórða bar
- 2) Vernhardur, neir Bjarnar
- 3) Erlenda two, Bernharð, Brynjólf.
- 4) Magnúsa tveir og Markús snar
- 5) Þorvarð, Þormóð þar til enn.

Árni frá Teigi

Árni Guðmundsson frá Teigi í Þórkötlustöðahverfi var elsti borgari Grindavíkur þegar hann lést, 29. apríl síðast liðinn.

Aðeins rúmum mánuði fyrir aldarafmæli sitt. Nú ýfir hann ekki oftar Farseli, fyrrum skipi sínu, úr Buðlungavör.

Líkaminn er farsellega kominn að lokinni ævi í sín naust. Eflaust fer sálin um önnur og stærri höf en það sem hann silgdi um ádur sem sjómaður og við sekjum enn á, enda eru þau kennd við eilifðina og blessun Guðs.

Ritnefndin

PORBJÖRN HF. STOFNAÐ 1953

Símar: Skrifstofa 68090, Verkstjóri 68449
Veðarfæri 68168, Verbúð 68361, Telefax 68449

Framkvæmdastj.:

Eirikur Tómasson
Gunnar Tómasson

Stjórnarform.:
Skip:

Tómas Þorvalsson
Sigurður Þorleifsson GK-10
Hrafn Sveinbjarnarson GK-255
Gnúpur GK-11

Fiskverkun:

Saltfiskverkun - Þurrkun
Síldarsöltun
Rækjuvinnsla
Frysting á sjó

Meðaltal starfsmanna hjá fyrirtækinu eru 125 manns

**Sendum sjómönnum,
fiskvinnslufólki og öðrum
Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á
sjómannadaginn.**

**Söltun - Frysting
Sími 68035 - 68144**

PÓRKÖTLUSTADIR HF.

BIFREIÐA-EIGENDUR

KUHMO

gæðahjólbarðar
frá Kóreu
á góðu verði.

Komdu við eða
hringdu og
pantaðu tíma.

FELGUR:

Hvitar felgur
Króm felgur
Ál felgur

Öll hjólbarða-
þjónusta.

VISA

HJÓLBARÐAVERKSTÆÐI GRINDAVÍKUR
SÍMI 68397

Fax: 68176
Sími 68755

Útgerð
Sighvatur GK-57
Hrungnir GK-50
Már GK-55
Máni BÁ-166
Fjölnir GK-157

Forstj.: Páll H. Pálsson
Framkvst. Pétur H. Pálsson

VÍSIR HF.
Hafnargötu 16

Um leið og við sendum sjómönnum, fiskvinnslufólki og
öðrum Grindvíkingum hamingju- og heillaóskir á
sjómannadaginn óskum við eftir áframhaldandi
samvinnu um bætta meðferð sjávarasla og baráttu um
herra fiskverð

ISBERG LIMITED

TELEPHONE: 0482 225775
TELEX: 592715
TELEFAX 0482 225875

ISBERG HOUSE
KINGSTON STREET
HULL HU1 2DE

**Umboðsaðili fyrir fiskiskip og gáma í Hull
og Grimsby svo og loðnuskip í Skotlandi
og Shetlandseyjum.
Aðstoðum einnig við útboð og framkvæmd
viðgerða og breytinga**

Útvegum veiðarfæri og varahluti

HEIMASÍMAR STARFSMANNA:

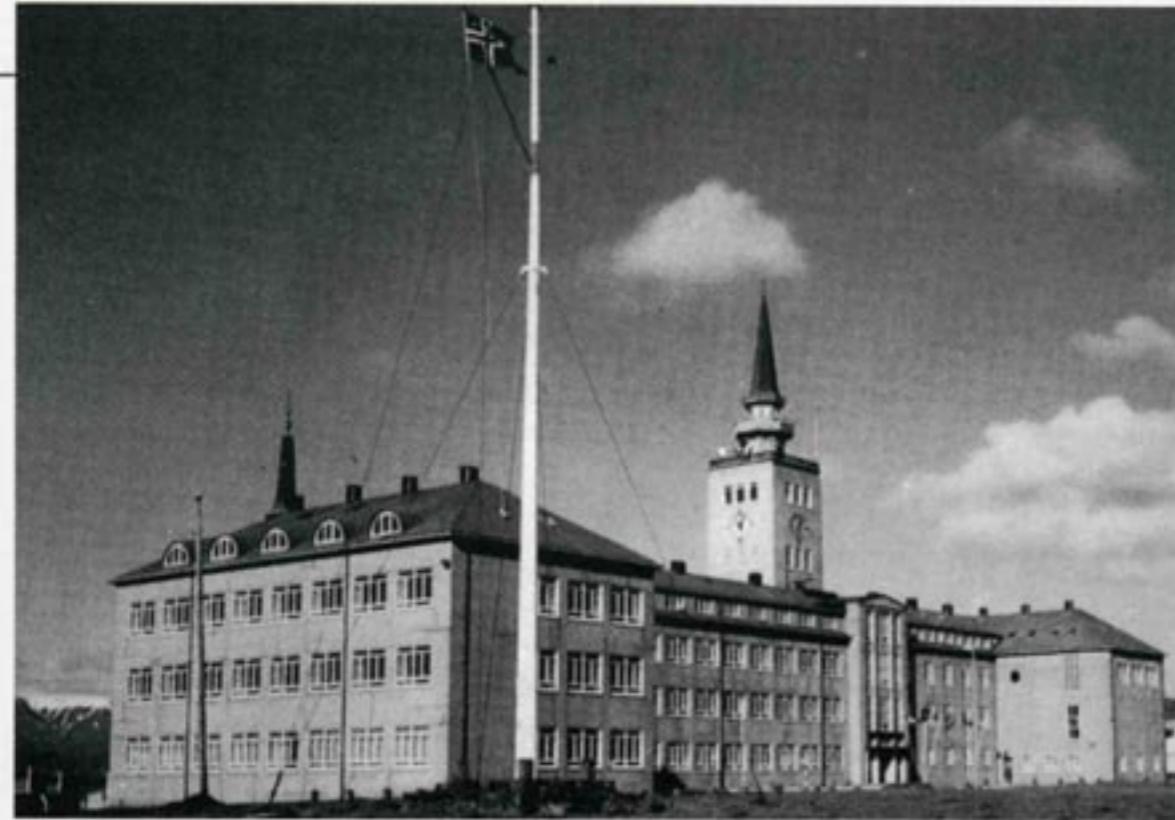
Pétur Björnsson
Gústaf Baldvinsson
Páll Jónsson
Vic Morrow

framkvæmdastjóri
sölustjóri
afgreiðslumaður skipa
yfirsöldumaður

0482-632433
0482-666702
0482-228200
0482-853251

**Viljir þú láta íslenskt fyrir tæki, með íslenska
starfsmenn og íslenska hagsmuni í fyrirrúmi,
sjá um sölu á þínnum fiski í Englandi, þá hafðu
samband við okkur**

**Upplýsingar um landanir skipa veitir L.I.U. sími 29500
Um gámasendingar fást upplýsingar hjá útflutningsaðilum**

VÉLSKÓLI ÍSLANDS

Innritun á haustönn 1991

Innritun nýrra nemenda á haustönn 1991 er hafin. Umsóknir á samtgönum um fyrranármverða að hafa borist skrifstofu skólans fyrir 5. júní n.k. pósthlóf 5134, 125 Reykjavík.

Kennsla fer fram eftir áfangakerfi. Nemendur, sem hafa stundað nám við aðra skóla, fá nám sitt metið að svo miklu leyti, sem það fellur að námi í Vélskóli Íslands.

Inntökuskilyrði: Umsækjandi hafi lokið grunn-skólaprófi eða sé 18 ára.

Vélavörður

Sérstök athygli er vakin á námi vélavarðar í Vélskólanum og Fjölbautaskóla Suðurnesja, er tekur eina námsönn og veitir vélavarðaréttindi samkvæmd íslenskum lögum.

Umsóknareyðublöð og nánari upplýsingar fást á skrifstofu skólans í Sjómannaskólahúsinu kl. 08:00 - 16:00 alla virka daga.

Simi 19755

Skólameistari

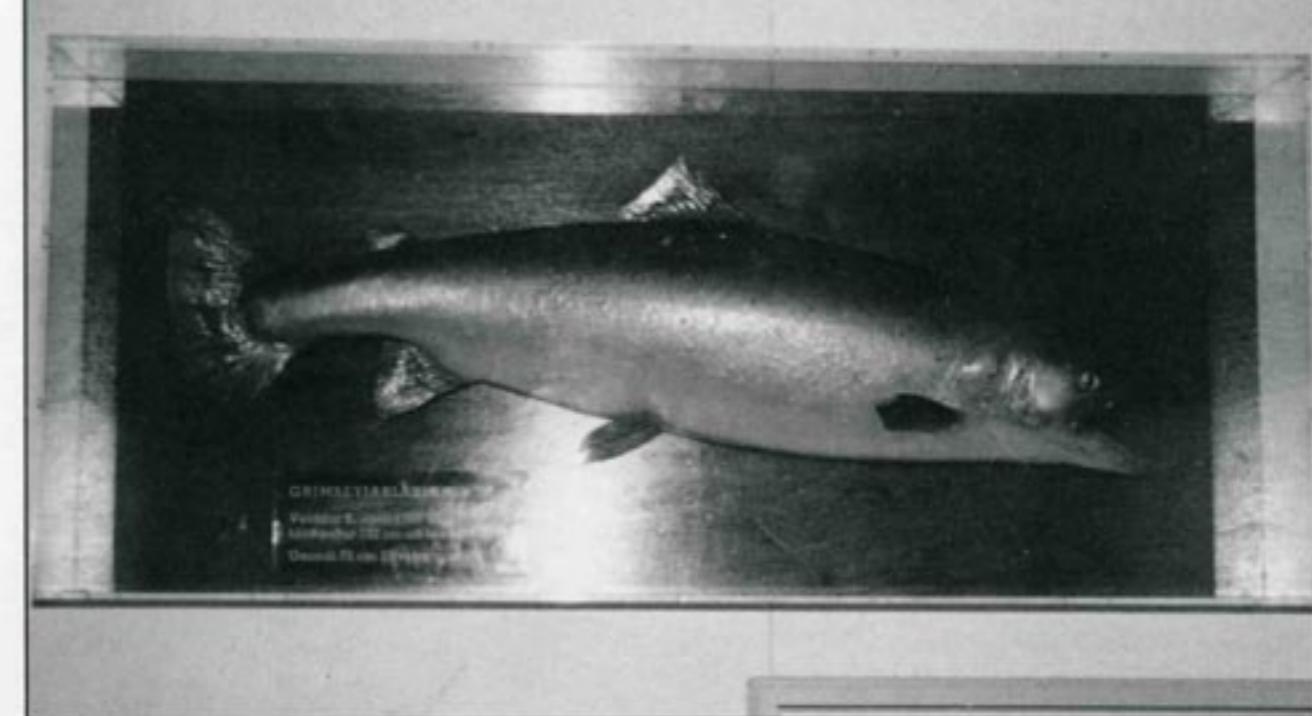
*Sendum sjómönum, fiskvinnslufólki og
öðrum Grindvíkingum
hamingju- og heillaóskir á sjómannadaginn*

Eflum stuðning
við aldraða

Par sem
vinningarnir fást

Happdrætti Dvalarheimilis Aldraðra Sjómanna

Grimseyjarlaxinn myndarlegi uppstoppaður uppi á vegg i Veidimálastofnun.

Grímseyjarlaxinn

*Heimsókn í Veidimálastofnun til Pórs Guðjónssonar fyrru.
veidimálastjóra og skoðadur stærsti lax sem veiðst hefur hérlendis.*

Einn umtalaðasti fiskur sem veiðst hefur hér við land, er trúlega svonefndur Grímseyjarlax, en það er jafnframt stærsti lax sem náðst hefur á land hérlendis. Laxinn sem vög 49 pund blöðgaður veiddist í grásleppunet þann 8. apríl 1957, skammt vestur af Grímsey. Þór Guðjónsson fyrr, veidimálastjóri fékk þennan risalax til rannsóknar og hefur skriflað um hann auk þess sem hann létt stoppa þennan myndarfisk upp og prýðir hann nú ganga Veidimálastofnunar í Reykjavík.

Pangað hélt greinarhöfundur á dögumum í fylgd með Willard Ólasyni skipstjóra héðan úr Grindavík, en hann er sonur Óla Bjarnasonar úr Grímsey sem veiddi þennan stórlax á sinum tíma. En gefum Þór Guðjónssyni orðið þar sem hann lýsir tildrógum þess að

hann fékk laxinn til rannsóknar suður til Reykjavíkur.

Það fréttist fljótega af þessum stórfiski og ég man að það var Sigurður sparisjóðsstjóri á Húsavík sem hringdi í mig og sagði mér fréttirnar. Ég spurði hann strax hvort fiskurinn væri enn til, þ.e. hvort ekki væri byrjað að borda hann, eða jafnvel búið. Sigurður hélt að fiskurinn væri ennþá heill. Ég hafði þá strax samband við Óla út í Grímsey og spurði í hvernig ástandi fiskurinn væri og hvort

hann vildi selja mér hann. Það var alveg sjálfsagt mál og var síðan farið að semja um verð. Við söndum um 1200 krónur fyrr laxinn, sem var tölverður peningur í þá daga.

Þá var að koma fiskinum á meginlandið og suður til Reykjavíkur. Ég velti því mikil fyrir mér hvernig ætti að fara að þessu og datt þá fyrst í hug að tala við forstjóra Landhelgisgæslunnar, Pétur Sigurðsson og sprýja hvort að það væri skip frá honum á sveimi einhvers staðar þarna nálegt og væri tilbúið að sekja fyrir mig laxinn. Jú, María Júlia var þarna ekki langt frá og bauðst Pétur til að senda skipið til Grímseyjar og sekja fiskinn. Það varð úr að María Júlia sótti laxinn og fór með hann til Húsavíkur. Þar var tekið við honum og hann settur í frysti og síðan sendur suður.

**Hinrik Bergsson
tók saman**

Í fyrstu var laxinn hafður til sínis en síðan var ákvæðið að setja hann upp. Var hann sendur til Bandaríkjanna og kom hingað í því liki sem við höfum hann hér. Síðar var settur kassi utan um fiskinn því það fer illa með hann að láta hann vera umbúðarlausum. Laxinn hefur verið á mórgum sýningum sem tengjast veiðimálum og jafnframt farið á tvær landbúnaðarsýningar.

Trúlega úr Laxá í Þingeyjarsýslu

Þór segir að Þingeyingar hafi verið sannfærdir um að laxinn væri úr Laxá í Þingeyjarsýslu. Um það væri hins vegar erfitt að fullyrða, en það voru nokkrir veiðimenn sem höfðu orð á því að það væri mikil gott að þessi fiskur væri kominn á land. Þeir höfðu fengið virkilega stóra fiska á stöng í gegnum árin en að einnlega misst þá. Þessir fiskar hefðu verið 40 pund og þar yfir en enginn hefði trúð þessum veiðisogum. Núværi einn af þessum risalóxum loksins kominn á land.

Veiðimáðurinn, Óli Bjarnason, sem veiddi laxinn.

En hvað um Grímseyjarlaxinn sjálfan, hversu stórvinnslu var hann, hvað var hann gamall og hvaðan kom hann? Þór segir að hann hafi verið 132 cm að lengd og vegið 49 pund eða 24,5 kg, blóðgaður. Má því ætla að hann hafði verið næra 50

pund með blóðinu. Mesta ummál hans var 72 cm og höfuðlengd laxins var tæplega 1/4 af heildarlengdinni.

Laxinn reyndist vera 10 vetrar gamall og hafði dvalist 4 vetrar í fersku vatni, áður en hann gekk fyrst í sjó. Hann hafði hryggnt tvísvar, 7 vetrar og 9 vetrar gamall. Honum var gotið 1949 og sumarið 1951 gekk hann fyrst í sjó, þá nærrí 16 cm langur. Sumarið 1953 gekk hann í ána sína til að hrygna þá trúlega um 80 cm langur og aftur sumarið 1955, þá nærrí 120 cm. Veturinn 1955-56 gekk hann til sjávar og eftir nærrí ársvisst þar lenti hann í grásleppuneti nánast við botn á 16 m dýpi skammt vestur af Grímsey. Hann hafði fest hausinn í netinu og vöðlað því um sig og var mjög af honum dregið þegar netið var innbyrt.

Þór segir víst að Grímseyjarlaxinn sé íslenskur að uppruna. Hann gæti verið úr Laxá í Þingeyjarsýslu, en þar hafa veiðst margir stórfiskar, en þegar hann gekk til sjávar að lokinn seinni hrygningu var hann af svipaðri stærð og staerstu laxarnir sem veiðst hafa í Laxá.

Sendum sjómönnum, fiskvinnslufólki og öðrum Grindvíkingum hamingju- og heillaóskir á sjómannadaginn.

GJÖGUR HF.
Hafnargötu 18

Verkstjóri: sími 68089
útgerð: sími 68640

Hákon þH-250
Vörður þH-4
Oddgeir þH-222

Forstjóri: Guðmundur
Þorbjörnsson

Fékk úrskurð hjá hreppstjóra

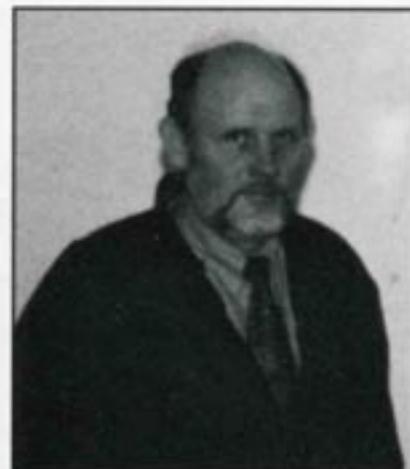
segir Willard Ólason sonur Óla Bjarnasonar „laxveiðimanns“

Fadir minn og brödir sem var með honum á grásleppuveiðunum voru ekki alveg vissir hvaða stórfiskur þetta var í netinu og til þess að fullvissa sig um það, á fengu þeir úrskurð hjá hreppstjóranum í Grímsey, sem var þarna á miðunum á öðrum bát. Þar fór ekki milli mála þetta var lax. Svo segir Willard Ólason skipstjóri á Grindvíking frá, en hann er sonur Óla Bjarnasonar sem veiddi stórlaxinn við Grímsey á sínum tíma.

Þeir blöðguðu strax fiskinn eins og gert var við alla fiska. Síðan fór karl fadir minn að hugsa um það

hvort hægt væri að gera sér einhvern mat úr þessu. Hann hafði talstöðvarsamband við kunningja sinn sem var kjötþúðarstjóri hjá KEA og ætlaði að spryjast fyrir um hvernig ætti að reykja fiskinn. Sá spurði hvort hann hefði verið að fá lax. Já þetta er feykistór lax, sagði pabbi, en gerði sér ekki í hugarlund hvers konar stórfiskur þettar var. Og þar með flaug fiskisagan.

Að sögn Willards er ekki mikil um að Grímseyingar fái lax í netin sin, en þeir hafa fengið hann á færi. Laxinn heldur sig líka yfirleitt á efstu 5 metrunum og er því mjög

Willard Ólason.

sérstakt að fá lax í grásleppunet eins og gerðist þann 8. apríl 1957.

Útgerðarmenn og skipstjórar

Dráttarbraut fyrir allt að 450 þungatonn.
Pantið pláss tímanlega.

Botnhreinsun og málun.
Öll almenn viðhaldsvinna ásamt smíði yfirbygginga og í nréttingu.
Leitið upplýsinga og tilboða.

Skipasmíðastöðin Dröfn h/f

Strandgata 75, 220 Hafnarfjörði. Símar: 50393 – 50483

Staðarkjör

Víkurbraut 60 - 240 Grindavík - Simar: 68065, 68185
Heimasimar: 68484 - 68641 - 68704 - Fax: 68701

*Óskum sjómönum, landverkafólki
og fjölskyldum þeirra til hamingju
með daginn!*

Veitum flotanum toppþjónustu. —
Afgreiðum í skip um öll Suðurnes og á
Stór-Reykjavíkursvæðinu. — Er pöntunar-
listinn okkar ekki örugglega
um borð í þínu skipi?

Kveðja frá SVG

*Önundur Haraldsson varaformáður Sjómanna-
og vélstjórafélags Grindavíkur skrifar*

Nú er þriðjasjómannadagsblað Grindavíkur staðreyn, sem er okkur aðstandendum þess mikil ánaegjuefni þar sem við gerðum okkur grein fyrir því i upphafi að framtak sem þetta byggðist á þeim viðtökum sem blaðið fengi, og viðtökurnar byggðust á frammistöðu okkar, sem á vaðið riðu.

Það hefur verið fastur liður að formaður S.V.G. skrifði kveðju frá félagini í blaðið en nú fór hann þess á leit við mig að ég gerði það.

Á sjómannadaginn 1990 var afhjúpaður minnisvardi um týnda menn í kirkjugardinum á Stað, minnisvarðan gáfu samtök útgerðarmanna og sjómanna í Grindavík.

Sama dag var vígt í Grindavík

öldrunarheimilið Viðihlíð, í tilefni af því gaf sjómannafélagið tvö vönduð sjónvarpstæki.

Um síðast liðin jól bauð S.V.G. í fyrsta skipti bőrnum félagsmanna sinna til jólatrésfagnaðar í húsi félagsins, þessari skemmtun var skipt þannig að yngri börnin komu kl. 15.00 dönsuðu kringum jólatré og fengu tilheyrandi gesti í heimsókn, um kvöldið var svo jóladansleikur fyrir eldri börnin, við innganginn var afhentur boðsmiði sem jafnframt var ávisun á selgætispoka og gosdrykk. Um 150 gestir mættu á skemmtanir þessar og var ekki annað að sjá en allir skemmtu sér hið besta.

Ad fenginni reynslu má fullvist telja að þettaverði árviss skemmtun, á vegum sjómannafélagsins í

framtíðinni.

Það er félagsmónum S.V.G. mikilánuægjuefni að nū ávordögum er bygging hafnarhúss að verða staðreyn, í húsi þessu mun fiskmarkaður Suðurnesja fá aðstöðu fyrir starfsemi sína jafnframt því sem hafnarvigtin verður þar til húsa, einnig má gera ráð fyrir því að lyftaraþjónusta Grindavíkur þurfi að fá aðstöðu fyrir starfsemi sína, en það er nýtt fyrirtæki sem hefur með höndum þjónustu við þau skip sem hér landa og þurfa á lyftara að halda, er það von okkar að þar sé komin við af skipaafgreiðslu þannig að í framtíðinni verðum við Grindvikingar sjálfum okkur nógir, en þarfum ekki að leita til annarra byggðarlagha með þessa þjónustu.

Ég vill fyrir hönd S.V.G. fera

Ánaegjuleg þróun, mest allur afli dagröðrabáta settur í kör.

Félagið hélt í fyrsta sinn jólatræsfagnað fyrir börn félagsmanna um sl. jól. Um 150 börn komu og skemmtu sér hið besta.

Það er alltaf líf og fjör á bryggjunní i Grindavík

Hinrik Bergssyni ritstjóra sjómannadagsblaðs Grindavíkur bestu þakkir fyrir frábæran dugnað og förmfust starfvið útgáfu blaðsins, og tel ekki á neinn hallað þó fullyrt sé að það er fyrir hans dugnað fyrst og fremst sem framhald hefur orðið á útgáfu blaðsins, það má ekki skilja orð min svo að ekki hafi fleiri tekið þátt í að gera drauminn um áframhaldandi útgáfu blaðsins að veruleika, en það er nú einu sinni svo að það þarf einhver að hafa forstu og það hefur Hinrik gert.

Ég vil fyrir hönd S.V.G. senda sjómönnum og fjölskyldum þeirra svo og Grindvíkingum öllum bestu hátíðar og hamingjuóskir á sjómannadaginn.

Önundur Haraldsson
Varaformáður S.V.G.

Vertíðarstemming.

Vertíðarspjall

**Sverrir Vilbergsson
vigtamaður skrifar**

Vertíðin hófst á hefðbundnum tímum í byrjun janúar. Allmargir bátar byrjuðu með línu. Þar sem aðeins helmingur af þorsk og ýsu afla bátanna reiknast til kvóta í janúar og febrúar. Pessararvertíðar verður ekki minnst sem metvertíðar, en þó er ekki hægt að segja annað en talsverð fiskengið hafi verið á miðum Grindavíkurbáta í vetur og þess má geta að stór hluti togaraflotans hefur stundaðveiðar við suðvestur hornið af og til í allan vetur og fengið góðan afla. Segja má að netabátar hafi ekki stundað veiðar af fullum krafti í vetur og hafa bátarnir allflestirverið með minna af netum en venjulega og yfirleitt tekið eitthvað upp fyrir helgar og stundum allt.

Pessi próun hlýtur að teljast jákvæð og vekur upp spurningar

eru á fóstu verði fá það ekki, en svo eru enn aðrir sem fá sama verð á allan fisk hvort sem hann er næturgamall eða tveggja náttá og fyrir þá er náttúrulega best að allt sé óbreytt. Þannig að best er að haetta sér ekki lengra út í þennan frumskógi.

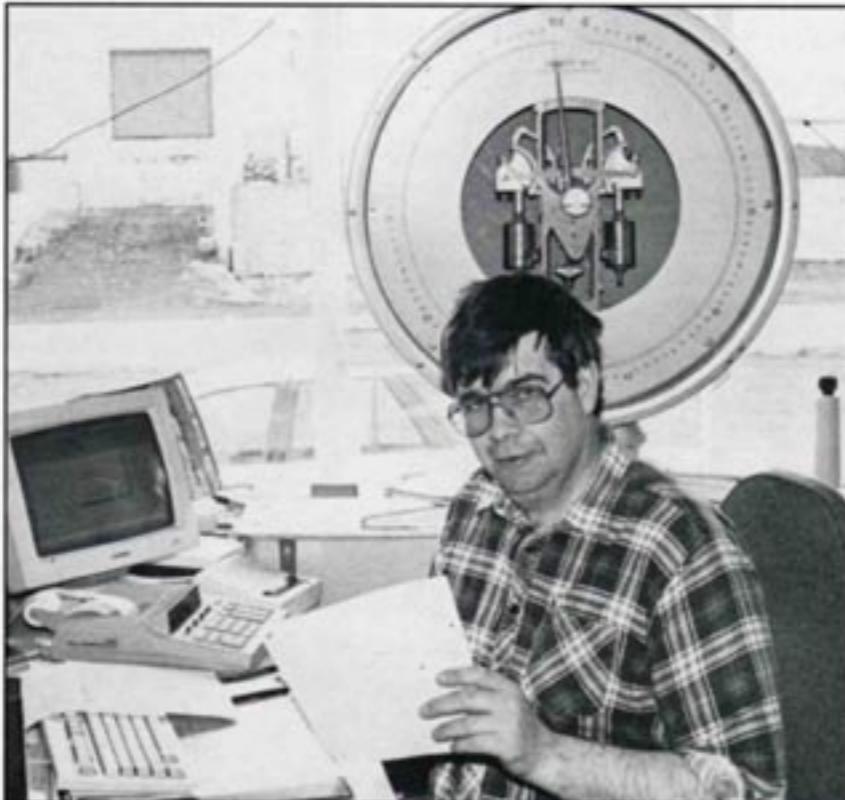
Ekki er annað hægt í þessu spjalli en minnast aðeins á smábátana. En aldrei hefur jafnmikið verið af þeim hér og seinnihluta marsmánaðar og allan aprílmánuð. Enda er þróunin sú að flotinn samanstendur æ meira af smábátum svokölluðum hrædfiskabátum og svo togskipum, en hinir hefðbundnuvertíðarbátar eru smásaman að hverfa. Ekki er hægt að segja að við séum vel í stakk búmir til að taka á móti 30-50 smábátum á dag til þess er löndunaraðstæðan ekki nógu góð

og þarf að bæta hana hið fyrsta til að flýta fyrir afgreiðslu því þróumin verður ekki stöðvud þó sitt sýnist hverjum og við verðum að vera í stakk búin til að taka vel á móti þessum bánum eins og öðrum sem hingad koma.

Gangur vertíðar

Gæftir í janúar voru alls æmilegar, en aflabragð heldur léleg, hvort sem var á línu eða í net. Helst var að þeir bátar sem voru á útilegu með línu fengju góðan afla. Afla sem kom á land í janúar var 421 tonn af 22 línum áttum í 101 sjóferð 307 tonn af 6 netabánum í 45 röðrum og um 1250 tonn af sild. Fyrri partinn í febrúar rak hvert stórvíðrið annað og til marks um tilfarið gátu bátar ekki vitjað um net í heila viku, í byrjun mánaðar og er þó oft dregið í slæmu veðri.

Eftir miðjan febrúar brá mjög

Sverrir Vilbergsson, vigtamaður að stórfum.

*Skoðun og viðgerðir
gúmmibáta.
Gerum við
bjargbúninga.
Dreglar í úrvali.*

GÚMMÍBÁTAJÓNUSTAN

Eyjaslöð 9 · Órfirisey · Sími 91-14010 · Fax 91-624010

Hafrannsóknastofnunin

Markmið Hafrannsóknastofnunar er að afla alhliða þekkingar um hafið og lifrið þess, einkum til að meta hvernig hagkvæmt og skynsamlegt sé að nytja auðlindir þess.

Stofnunin leggur höfuðáherslu á nána samvinnu við sjómenn og útvegsmenn.

Gagnkvæmur skilningur og skóðanaskipti eru forsenda þess að markmiðunum verði náð.

*Sendum sjómönnum og
fiskvinnslufólki kveðjur
á sjómannadaginn.*

Hafrannsóknastofnunin

til betri tíðar og seinnihluta febrúar voru þannig að á línu voru 22 bátar sem lönduðu 675 tonnum í 119 röðrum. Á netum voru 17 bátar sem lönduðu 1412 tonnum í 173 röðrum. 3 bátar lönduðu loðnu 7877 tonnum. 5 togskip lönduðu 63.9 tonnum í 9 löndunum. 3 dragnótabátar lönduðu 2.1 tonni í 6 röðrum. Þá lönduðu 7 færabátar 5,7 tonnum.

Heildarafla í febrúar var því 2157 tonn af botnfiski og 7877 tonn af londnu. Fiskur sem fór í gáma og saltfiskur umreiknaða slíð fisk var 235 tonn og Hópsnes GK 77, landaði 58 tonnum af frystum afurðum.

Í mars var róið flesta daga sem mátti róa og virtist vera talsvert um fisk á miðunum. Í mánuðinum lönduðu 19 línum áttum 795 tonnum í 92 röðrum. 31 netabátar landaði í 4179 tonnum í 490 röðrum 16 handfærabátar 45,2 tonn í 61 röðri. 7 togskip lönduðu 18 sinnum 344 tonnum. 7 skip lönduðu loðnu og hrögnumassa 6827 tonnum í 14 löndum og 3 dragnótabátar voru með 6,5 tonn í 6 löndunum.

Heildarafla í mars var því 5370 tonn af botnfiski og 6827 tonn af loðnu og hrögnumassa. Í gáma og

saltfisk umreiknað í slægðan fisk fóru 408 tonn og Hópsnes landaði, 60 tonnum af frustum afurðum. Í apríl var róið nánast alla daga, sem mátti vera á sjó. Aflabrogð voru sem hér segir 39 netabátar voru með 3354 tonn í 581 röðri 9 línum áttar fengu 272 tonn í 46 röðrum. 7 dragnótabátar fengu 98 tonn í 24 röðrum. 11 togskip lönduðu 462 tonnum í 30 löndunum. Smábátar sem eru með línu voru 13 og komu með 115 tonn í 65 röðrum. Færabátar voru 51 og komu með 211 tonn í 276 röðrum.

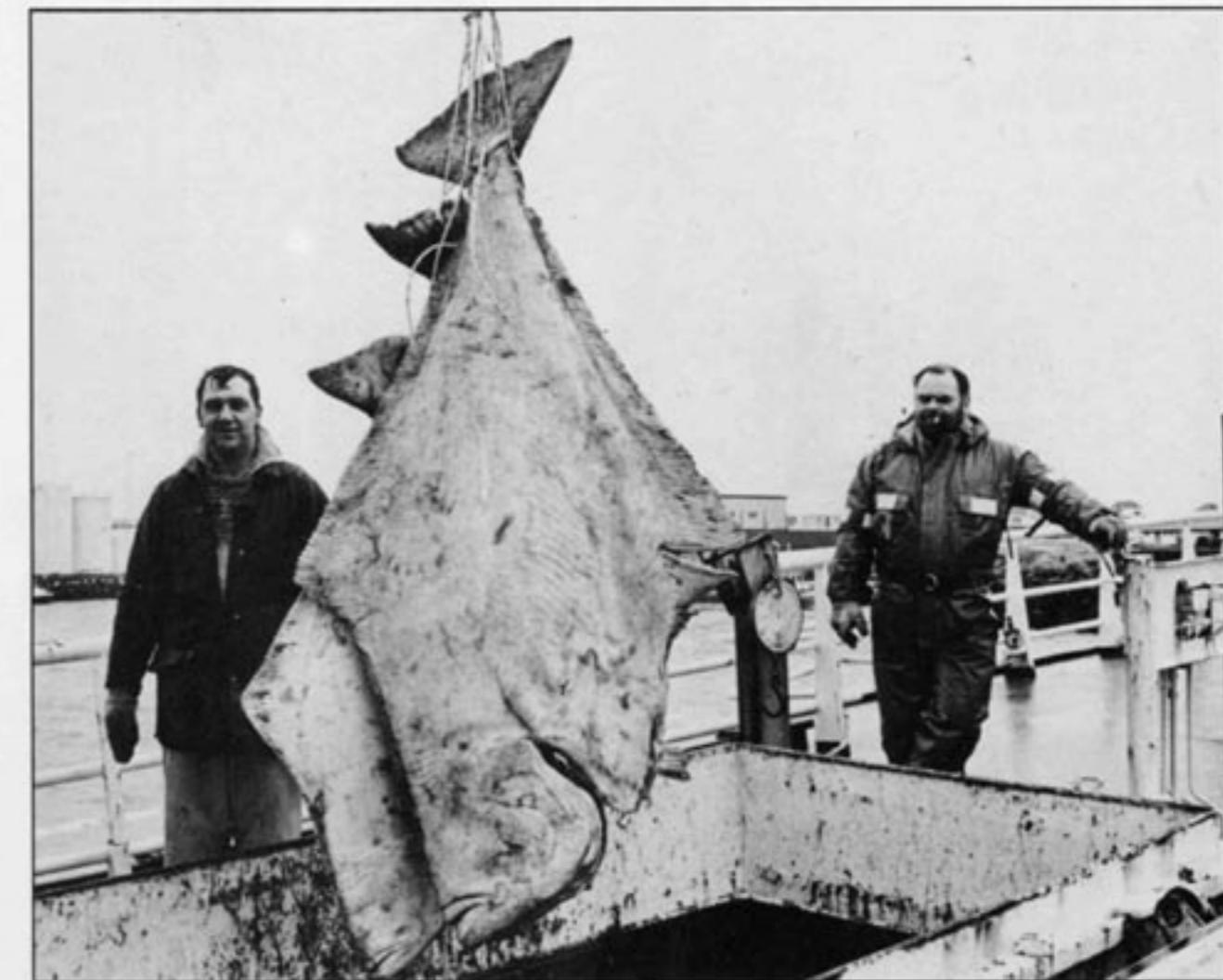
Í apríl komu því á land alls 4512 tonn af botnfiski í gáma og saltfisk umreiknaður í slægðan fisk fóru um 450 tonn. Hópsnes landaði 1 sinni 77 tonnum af affrystum afurðum. Ekki ælta ég að hafa þessa upptalningu len gri, þar sem tölur liggja ekki fyrir, en til gamans ætla ég að bera saman aflatölur fyrstu 4 mánuði 1990-1991.

Aflatölur jan– apríl

	1990	1991
Botnfiskur	11.938	12.879
Loðna	24.800	14.700
Gámar o.fl.	1.762	1.176

vertíð þrátt fyrir allt orðið með betri vertíðum, ef allt hefði verið keyrt á fullu.

Ad svo mæltu óska ég sjómönnum og aðstandendum þeirra til hamingju meða daginn.

Nokkrir bátar fóru á Haukaloð til að drygja kvótum.

ERT PÚ KAUPANDI ÚTVEGS ?

Vilt þú vita um aðla og aflaverðmæti allra báta og togara á sl. ári.

Vilt þú vita hvað hvert fiskvinnslufyrirtæki á landinu tók á móti miklu fiskmagni á sl. ári svo og aflaverðmæti þess fisks?

Vilt þú vita hve mikið fiskmagn var unnið í hverri verstöð landsins á sl. ári svo og sl. 10 ár?

Allar þessar upplýsingar auk fjölmargra annarra er að finna í Útvegi 90.

Fiskifélag Íslands

Sími 10500 - Pósthólf 20 - 121 Reykjavík

**31. maí og 1.júní spilar Pétur fyrir
gesti Hafurbjarnarins**

MATSEÐILL

sjómannadagurinn 2. júní

	Sjómannafsl.	Áður
Súpa Aspasgus	260.-	320.-
Blandaður sjávarréttadiskur	390.-	490.-
Skótuselur með humarsósu	630.-	790.-
Lüða með sveppum, rækjum og hvitlauk	630.-	790.-
Grillaður humar m/bragðmildu grænmeti	900.-	1.250.-
Grilluð nautasteik m/piparsveppasósu	990.-	1.250.-
Grídasneið	720.-	890.-
Lamb m/ferskum kryddjurtum	720.-	890.-
Súkkulaðimús bætt m/Grand Mariner	300.-	375.-
Kaffi og konfekt	220.-	270.-

20% afsláttur fyrir sjómenn og landkrabba

Molda-Gnúpr ok hans synir Björn ok Gnúpr, Þorsteinn hrungnir ok Þórður leggjaldi byggðu Grindavík. Við höldum minningu þeirra á lofti.

**Bæjarstjórn og Hafnarsjóður
sendir sjómönnum
fiskvinnslufólki og öðrum Grindvíkingum
hamingju- og heillaóskir
á sjómannadaginn**

Þegar vel veidist. Yfurmenn í blöðgun Frá vinstri: I. stýrimaður Kristinn R. Jónsson, I. vélstjóri Bragi Ragnarsson, skipstjórin Hilmari Helgason og yfirvélstjóri Júníus Guðjónsson.

Um bord í frystitogara

Eftir þriggja daga stopp í landi eru við nokkrir Grindvikingar staddir á Reykjanesbrautinni á leið til skips, áfangastaðurinn er Hafnarfjardarhöfn.

Betta er nýlegt skip í eigu Þorbjarnar hf. frystitogarinn Hrafn Sveinbjarnarson GK 255, keyptur til Grindavíkur frá Hrísey um áramótin 1989-1990, smíðaður í Noregi og kemur hingað til lands í október 1988.

Ástæðan fyrir því að við verðum að sækja okkar sjómennsku frá Hafnarfirði er höfnin í Grindavík, skipið flýtur ekki inn í sina heimahöfn og verður því að landa og sækja þjónustu til Hafnarfjardar.

Það væri verðugt mál að skrifa um, hafnarmálum í Grindavík, en það átti ekki að vera efni þessarar greinar heldur að fjalla í stuttu málum lífið og vinnsluna um bord í frystitogara. Frystitogaraútgerð er ein af þeim nýjungum sem bryddað hefur verið uppá í útgerðarmálum

**Hermann P. Waldorff
á Hrafni Svein-
bjarnarsyni skrifar:**

okkar Grindvikinga síðustu árin. Þessi sjómennska er að mórgu leytti frábrugðin þeiri sjómennsku sem við höfum átt að venjast hér um slödir, um bord eru 25 manns og unnið á 6 klst, vöktum í vinnslu, vinnslusloppar, hámet, snyrtihnfar og heyrmaskjól með útværpsrásum teljast ekki til hefðbundins útbúnaðar á sjó, en þetta er fljótandi frystihús og þar af leiðandi er þetta búnaður sem bera á vinnsludekki.

Haga verður veidum eftir afkastagetu vinnslunnar því ekki er farið daglega í land með aflann heldur er hann hausadur og flakaður um bord, flókin roðlett, snyrt, beinhreinsud, ormahreinsud og flokkuð í öskjur, fryst og komið fyrir í frystilest.

Fylgjast þarf daglega með markaðs og gengismálum, því þau hafa bein áhrif á afkomu sjómanna og útgerðar og er vinnslunni hagað eftir þórum í þeim málum. Okkar

helstu markaðir fyrir bolfsik eru Amerika, England og Þýskaland en Japan fyrir karfa og grálúðu. Mestur hluti bolfsiksins var unnin á Ameríkumarkað sem krefst mjög vandaðra vinnubragða. Fylgst er náið með gæðum og prufur tekna og skráðar niður af framleiðslunni fyrir hverja vakt. Einnig er nákvæmlega fylgst með ástandi fiskvinnsluvéla og snyrtingu flaka, en allur afskurður sem til fellur við snyrtingu á flökum er frystur til frekari vinnslu í landi. Nýtingaprufur eru tekna tvísvar á sólarhring til að tryggja hámarksnýtingu.

Þessi fjórði tür skipsins á árinu var mettúr. Aflaverðmæti náið um 50 millj. kr. á aðeins 19 dögum. Vinnsla var í gangi stanslaust allan sólarhringinn og oft staðnar frivaktir. Báðar lestar skipsins stútfylltar 220 tonn af frystri vörum. Uppistaðan af aflanum var þorskur ufsi og karfi.

Þegar svo mikil fiskast sem í þessum tür gefst litill tími til afþreyingar þó að aðstæður um bord séu góðar til þeirra mála, t.d. gufubað, þrekjhjól, video, bókasafn ofl.

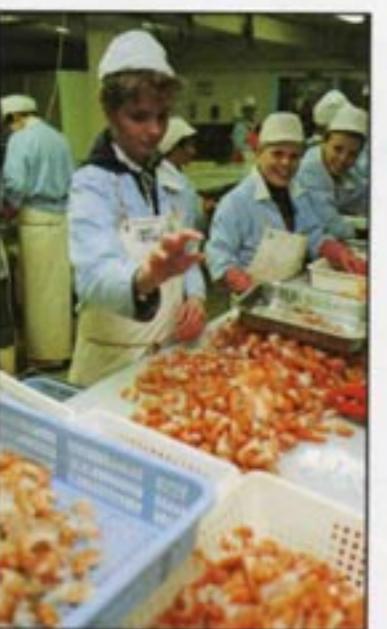
Það er ljóst að útgerðarhættir Grindvikinga eru að breytast með stærri og öllugri skipum, þessi þróun kallar á bætta hafnarádstöðu og er vonandi að okkur takist í náinni framtíð að endurbæta höfnina þannig að okkar stærstu skip geti lagt upp í heimahöfn.

Pólinn fullur og allir orðnir kampakáfir.

Keppt við í aðgerðinni.

Fiskanes hf. óskar sjómönum og fiskvinnslufólki ti hamingju með daginn og þakkar heilladrjúgt samstarfi í 25 ár

Sjóslys og drukknanir sjómanna í starfi

frá 2. nóv. 1990 til 30. apríl 1991

1990

2. maí Drukknaði Hartmann Hermannsson, 7 ára, Háteigi, Akureyri, í Glerá við Akureyri. Sjóbjörgunarsveit hjálparsveita skáta og SVFÍ leituðu hans strax og hansvar saknað. Áin var kolmórauð og vatnsmikil vegna leysinga. Vatni var hleypt úr stiflunni og fannst þá drengurinn þar láttinn kl. 18.00 sama dag.

5. júni Lést Haraldur Ólafsson, 66 ára, Aðalstræti 29, Patreksfirði, er 6 tonna trilla hans Sefugl BA-52 lenti í árekstri við v/b Elesaus BA-328 40 tonna bát frá Tálknafirði í mynni Patreksfjarðar 2 sjm. norður af Blakknesi.

Trillan sökk rétt eftir áreksturinn, en skipverjar á Elesusi náðu mannum um bord i bát sinn. Hann var þá láttinn. Lætur hann eftir sig eiginkonu og uppkomna dóttur.

22. júní Drukknaði Jóhann Ólafur Jóhannsson, 28 ára, til heimilis að Hvammstanga í sjónum við Benidorm á Spáni, þar sem hann var í sumarfrí. Einhleypur.

20. ágúst Drukknað Hörður Karlsson, 29 ára, Hlíðarvegi 5, Ísafirði, er hann fellt útaflitum plastbáti á Ísafjardardjúpi. Mikil leit var gerð að bátum og fannst hann mannlaus á hvolfi út af Arnarnesi. Björgunarbáturinn Daniel Sigmundsson, vardskipið Týr og 15 - 20 bátar leituðu á svæðinu. Einnig leituðu björgunarsveitir með ströndinni og á fjörum án árangurs. Hörður lætur eftir sig umnustu og eitt barn.

1991

20. janúar Drukknaði Þorsteinn Þórhallsson, 35 ára, Tungötu 25, Grenivík, er hann fellt útbyrðis afv/b Eyfelli FH-62, 5 tonn, en báturinn fannst við Gjögurtá. Björgunarbáturinn úr trillunni fannst í Keflavík sem er hinu megin við Gjögurtá.

28. apríl Lést Bjarni Viglundsson, 38 ára í eldsvoða í Bergi VE 44, er skipið lá í Vestmannaeyjahöfn. Slökkviliðið slökkti eldinn og fundu reykhafarar manninn í klefa sínum og var hann þá láttinn.

Hann lætur eftir sig eiginkonu, two syni og fósturdóttur.

21. janúar Lést Einar S. Sigurðsson, 41 árs, Leynisbrún 12, Grindavík, er lestarlúga fell ofan á hann, þar sem hann vann við uppskipun um bord i v/b Ágústi Guðmundssyni GK-95 í Njarðvíkurhöfn.

Lætur eftir sig eiginkonu og þrjú börn.

Sjómanna- og vélstjórafélag Grindavíkur og sjómannadagsráð votta hinum látna virðingu sina og senda ástvinum hans samúðarkvedjur.

útgerð - Fiskverkun
Sími 68216

Framkvæmdastjóri:
Guðmundur Þorsteinsson

*Sendum sjómönnum, fiskvinnslufjólki og
öðrum Grindvíkingum hamingju-
og heillaóskir á sjómannadaginn*

HÓP HF.
Ægisgötu 1

Í HVAÐA VEÐRI SEM ER

Shell Sirius FB smurolia,
fær í flestan sjó.

Úti á rúmsjó, þar sem allra veðra er von er
það brýnt öryggisatriði, að vélbúnaður sé í
fullkomnu lagi.

Shell Sirius FB er hágæðasmurolia fyrir með-
al hraðgengar skipadiselvélar sem brenna
gasoliu með brennisteini allt að 1,0%. Þessi
smurolia veitir alhliða vernd fyrir vélbúnað
og kemur í veg fyrir lakkmyndun á slifum
iselvélá. Þannig stuðlar notkun Sirius FB að
minnkandi smurolíueyðslu og betri endingu
vélbúnaðar.

Shell Sirius FB olia uppfyllir kröfur banda-
risku oliurannsóknarstofnunarinnar API/CD
og kröfur bandarískra hersins samkvæmt
staðlinum MIL-L2104D ásamt 11. stigi FZG.

Skipaþjónusta Skeljungs. Sími 91-603800

Skipaþjónusta Skeljungs

